

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce

Bc. Blanka Fajkusová

Alternativní preprimární vzdělávání formou
lesních mateřských škol

OLOMOUC 2014

vedoucí diplomové práce: PhDr. Vlasta Hrdličková Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen
prameny uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Univerzitě Palackého v Olomouci
v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Olomouci dne 12. 4. 2014

.....

podpis studenta

V úvodu své práce bych chtěla upřímně poděkovat paní PhDr. Vlastě Hrdličkové Ph.D. za vedení, ochotu, trpělivost a konzultace při vypracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala pedagogům v Lesní mateřské školce Sýkorka v Brně, ivančickému lesnímu klubu Za Humny, Lesní mateřské škole Klíček v obci Modrá za to, že mi umožnily uskutečnit výzkum s dětmi.

OBSAH:

ÚVOD	6
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 REFORMA PREPRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE NA POČÁTKU 21. STOLETÍ	10
1.1 Reforma preprimárního vzdělávání z pohledu společenských změn	13
1.2 Kurikulární reforma preprimárního vzdělávání	18
2 ALTERNATIVNÍ PREPRIMÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICI	23
2.1 Vlastnosti a funkce alternativních škol	23
2.2 Alternativní preprimární vzdělávání	26
3 VZNIK A VÝVOJ LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL	30
3.1 Vznik a vývoj lesních mateřských škol v zahraničí	31
3.2 Vznik a vývoj lesních mateřských škol v České republice	32
4 LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY V ČESKÉ REPUBLICI	35
4.1 Charakteristika lesních mateřských škol v České republice	35
4.1.1 Příčiny vzniku lesních mateřských škol z hlediska rodičů a pedagogů ...	36
4.1.2 Příčiny vzniku lesních mateřských škol z hlediska společenského	38
4.2 Zázemí a možnosti vzniku lesních mateřských škol	39
4.3 Podmínky pro práci lesních mateřských škol	41
4.3.1 Počet dětí a pedagogů v lesních mateřských školách	42
4.3.2 Oblečení a materiální zajištění v lesních mateřských školách	43
4.3.3 Režim dne v lesních mateřských školách	45
4.3.4 Bezpečnostní pravidla a pravidla třídy v lesních mateřských školách	46
4.3.5 Spolupráce s rodiči v lesních mateřských školách	47
II PRAKTICKÁ ČÁST	49
5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ K ENVIRONMENTÁLNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ PREPRIMÁRNÍHO VĚKU	50
5.1 Cíle výzkumného šetření	50
5.2 Vzorek výzkumného šetření	50
5.3 Metodologie výzkumného šetření	51
5.4 Rozbor výzkumného šetření	53
5.4.1 Vyjmenuj zvěř žijící v lese	53

5.4.2 Vyjmenuj domácí zvířata	54
5.4.3 Který pták odlétá do teplých krajín?	55
5.4.4 Které zvíře má zimní spánek?	56
5.4.5 Vyjmenuj ovoce	57
5.4.6 Vyjmenuj zeleninu	58
5.4.7 Jaký je rozdíl mezi lesem a městem?	59
5.4.8 Jaké znáš počasí?	60
5.4.9 Jak se chráníš proti slunci?	61
5.4.10 Jak se chráníš proti mrazu?	62
5.4.11 Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?	63
5.4.12 Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese	64
5.4.13 Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v na vesnici?	65
5.4.14 Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem a jehličnatým stromem?	66
5.4.15 Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?	67
5.4.16 Jaký rozdíl je mezi jarem a podzimem?	68
5.4.17 Proč člověk potřebuje les?	69
5.4.18 Poznej kaštan	70
5.4.19 Poznej žalud	71
5.4.20 Poznej smrkovou šišku	72
5.4.21 Poznej borovicovou šišku	73
5.5 Závěr výzkumného šetření	74
6 ZÁVĚR	77
SEZNAM ZKRATEK	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	82
SEZNAM TABULEK	84
SEZNAM GRAFŮ	86
SEZNAM PŘÍLOH	87

ÚVOD

Erazim Kohák se v knize „*Zelená svato: zář*“, zamýšlí nad vztahem lidstva k přírodě. „*Bezohledné chování, které nám po staletí procházelo, již neprochází. O tom je celosvětová ekologická krize, se kterou vstupujeme do jednadvacátého století. V této zemi již řadu let odmítáme vzít na vědomí, co se vědcům i občanům „rozvinutých“ zemí jeví stále jednoznačnější: že naše představy o lidském životě na světě jsou v přímém rozporu s předpoklady udržitelnosti života.*“ (Kohák, 1998, s. 16).

Dnešní děti nemohou za to, že nevyrostají v přírodním prostředí tak jako jejich rodiče či spíše prarodiče. Mají jiné vědomosti, zkušenosti a dovednosti. V ovládnutí počítačů, mobilů a jiných moderních přístrojů, o kterých v předškolním věku jejich rodiče neměli ani tušení. Jejich děda nebo babička nepotřebují hodinky, protože poznají podle polohy slunce na obloze, kolik je hodin. Přesně vědí, kdy bude pršet, jestli bude druhý den foukat vítr. Odkud to ví? Z internetu? Ne, to všechno vyzorovali z přírody. Většinu svého dětství strávily v přírodě při pastvě, práci na poli nebo louce. Byli součástí přírody, vnímali její změny a věděli, co znamenají. Věděli také, že příroda jim dává obživu a pokud si ji zničí, nebudou mít co jíst.

Dnes a denně v novinách, ve zprávách v televizi slyšíme, že se musíme naučit žít podle udržitelného rozvoje. Kde se to naučíme? Z obrázků, fotografií nebo interaktivní tabule ve škole? Nedá se to naučit ani za pár hodin v přírodě. Je nutné pochopit, jak příroda funguje, jak dlouho trvá, než vyrostе strom, než na něm dozraje ovoce, kolik práce musí člověk udělat pro to, aby vyrostl jeden strom, jedno jablko. Porozumět zákonitostem přírody se dá jenom v přírodě. Kde začít a jak?

Když jsem přemýšlela, jaké si zvolím téma diplomové práce, chtěla jsem, aby bylo z environmentální oblasti. Téma mojí bakalářské práce bylo „*Využití školních zahrad v rámci environmentálního vzdělávání a výchovy v mateřské škole*“. V bakalářské práci jsem začínala školními zahradami od prvopočátku mateřských škol, přes totalitní zahrady s kovovými průlezkami, až k dnešním přírodním školním zahradám, které jsou environmentální učebnou. Odtud je to jen krůček ke vzdělávání v lesních mateřských školách, ke vzdělávání v přírodě bez plotů. Zdálo se mi to jako přirozené pokračování a zjišťování toho, zda by lesní mateřské školy mohly být formou vzdělávání v environmentální oblasti správným směrem.

V České republice mohou název mateřská škola používat pouze zařízení, která odpovídají zákonným normám stanovených pro předškolní vzdělávání. Pojem lesní mateřská škola se používá ve společnosti i médiích pro iniciativy, kluby, neziskové organizace, které v České republice své vzdělávání dětí předškolního věku provádí podle zásady, že většina programu probíhá za každého počasí venku, ve volné přírodě. Ve světě je používaný pojem lesní mateřská škola a české alternativy, jako jsou kluby, neziskové organizace, splňují kriteria pro vzdělávání předškolních dětí podle zahraničních lesních mateřských škol. Pokud nejsou podle české legislativy zapsány v rejstříku škol, nemohou užívat v názvu slovo „škola“. V této diplomové práci se budeme držet zahraničního pojmenování, které se i v České republice neformálně používá tedy lesní mateřské školy.

Diplomová práce má úvod a dvě části. Teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá reformou preprimárního vzdělávání, změnami v kurikulární oblasti, které nastaly po roce 1989, vznikem nového kurikula, Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV), alternativním vzděláváním v České republice. Také se věnuje důvodem a vznikem lesních mateřských škol, jejich podobou. Další část diplomové práce se zabývá možnostmi vzniku a podmínkám pro vznik lesní mateřské školy, režimem dne, oblečením a způsobu oblékání, které je velmi důležité pro pobyt v přírodě za každého počasí v těchto lesních mateřských školách. Zahrnuje i bezpečnostní pravidla pro pobyt v přírodě a spolupráci s rodiči. **Cílem** teoretické části je seznámit se s reformou preprimárního vzdělávání, která nastala po roce 1989, seznámit se s historií a současností kurikula pro preprimární vzdělávání. Dalším z cílů je obeznámit se s některými alternativními preprimárními druhy vzdělávání v České republice do roku 2014 a seznámit se s podmínkami pro předškolní vzdělávání v lesních mateřských školách, které vznikly v České republice.

Praktická část se věnuje cílům výzkumu, otázkám výzkumného šetření, zvolené metodologii výzkumného šetření. Obsahuje rozbor výzkumného šetření a závěr výzkumného šetření. Za ním následuje závěr diplomové práce, kde je objasněno, zda diplomová práce splnila cíle teoretické i praktické části. Dále diplomová práce zahrnuje seznam zkratk, použité literatury, internetových zdrojů, tabulek grafů a příloh. V přílohách se nachází tabulky s relativní četností správných opovědí dětí z výzkumného šetření, rozdělené do věkových kategorií tří, čtyř, pěti a šesti let, fotografie ze zázemí a činností z lesních mateřských škol. **Cílem** praktické části mé

diplomové práce je zjistit, zda výuka prováděná v přírodním prostředí formou lesních mateřských škol, ovlivní elementární vědomosti z environmentální oblasti u dětí předškolního věku více, než u dětí, které jsou vzdělávány v klasické mateřské škole ve třídě a školní zahradě.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 REFORMA PREPRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE NA POČÁTKU 21. STOLETÍ

Společenské změny, které nastaly po roce 1989, vedly od totalitního způsobu preprimárního vzdělávání k demokratickému. Tato změna způsobu vzdělávání byla dlouhodobá a na procesu podoby vzdělávání se podílelo více stran. Z větší části to byli pedagogové, kteří iniciovali změny, které bylo nutno provést. Frontální způsob vzdělávání, plány, které byly centrálně rozesílány do všech mateřských škol, byly nevhodné. Osobnostní způsob vzdělávání v počtech třicet dětí na třídu a dvě frontální zaměstnání za dopoledne byl nereálný. Bylo nutné provést změny uvnitř školy, ale i v oblasti obsahu a cílů vzdělávání. Další, kdo se snažil ve spolupráci s pedagogy o reformu školství a tedy i reformu preprimárního vzdělávání byly nové, demokraticky zvolené vlády. Úskalí těchto vlád tkví v jejich nestálosti a častém střídání ministrů. Podle Rýdla (2003) se pokouší o reformu nebo inovaci vzdělávacího systému nejen každá nová generace, ale i každá nová vládní garnitura. V reformě vidí možnost vybudovat spravedlivější společnost s vyšší kulturní úrovní.

Vláda nechala vypracovat Národní program vzdělávání v České republice (dále jen Bílá kniha), který se zabývá všemi stupni institucionálního vzdělávání. Nastiňuje zde východiska a předpoklady rozvoje vzdělávací soustavy a hlavní linie vzdělávací politiky v České republice (<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>).

Bílá kniha byla vládou schválena v roce 2001, jako dlouhodobá koncepce rozvoje školství. Bohužel každý z ministrů školství má své prioritní cíle, a ty se snaží splnit. Většinou není tak dlouho ve funkci, aby bylo v jeho silách tyto cíle splnit, ať je to z důvodu finančních či propagačních. Každou změnu ve školství musí přijmout nejdříve vedení školy a učitelé, aby byla uskutečnitelná (Průcha 2004), proto se některé z cílů vzdělávání z Bílé knihy nedařilo uskutečňovat. Na reformě školské vzdělávací soustavy a tedy i na preprimárním vzdělávání po roce 1989, měli zájem i rodiče dětí, které navštěvovaly předškolní zařízení. Přístup k dítěti v rodině se v mnohém změnil a rodiče chtěli změnu v přístupu k dítěti i v mateřské škole. Osobnostní přístup k jejich dětem a mateřská škola, jako partner při výchově a vzdělávání jejich dětí, to byl směr, ke kterému mělo předškolní vzdělávání směřovat. Některé školy rodičům tento způsob

vzdělávání nedokázaly nabídnout a rodiče hledali nové, alternativní způsoby preprimárního vzdělávání pro své děti.

Podle Průchy (2006b) preprimární vzdělávání je počáteční stupeň organizované výuky, slouží k tomu, aby děti předškolního věku uvádělo do prostředí školního typu. Aby mohl být program považován za preprimární vzdělávání, musí probíhat ve škole nebo v jiném zařízení mimo rodinu. Preprimární vzdělávání je určeno dětem, kterým jsou alespoň tři roky.

V Pedagogickém slovníku (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 46) je dítě definované jako „*lidský jedinec v životní fázi od narození do adolescence. Dítě a dětství je popisováno a zkoumáno v řadě věd (psychologie, psychiatrie, sociologie, lékařské vědy aj.)*“.

Tyto vědy se začaly zabývat dítětem a dětstvím v souvislosti s náhledem na dítě, na jeho význam pro jeho rodiče, rodinu a společnost. V antickém Římě bylo na dítě pohlíženo, jako na věc, o které rozhoduje otec. Zda bude či nebude žít a zda si ponechá chlapce nebo dívku. Později bylo dítě bráno jako levná pracovní síla a bylo na něj nahlíženo jako na malého dospělého. O dětství se může hovořit pouze u dětí z vyšších vrstev středověké společnosti, ale i ty měly své povinnosti. Zvládat společenskou etiketu, chovat se jako dospělý. Pokud se připravoval na dráhu duchovního, většinou měl velmi přísného učitele, který za vše dítě trestal tělesnými tresty. Následně pokračovalo vzdělávání v klášteře, kde panoval přísný řád. Při posuzování vztahu dospělých k dítěti, musíme přihlídnout i k životním okolnostem jako jsou války, nemoci, hygienické podmínky, úmrtnost a nedostatek obživy, strádání hladem (Helus, 2009).

Nový náhled na dítě předškolního věku přinesl Jan Amos Komenský, který poukázal na nutnost předškolního vzdělávání ve svém díle *Informatorium školy mateřské*. Také se snažil, aby dospělí pochopili zvláštnost dětství, specifický vývoj a potřeby dítěte. Společenské změny a technická revoluce způsobila poptávku po vzdělaném dělníkovi, který je přizpůsobivý novým pracovním způsobům a postupům. Proto se začalo se vzděláváním již u dětí. S pochopením, že dítě se má vzdělávat, jde ruku v ruce zájem a vývoj pedagogických věd, které se zabývají edukací, tedy výchovou a vzděláváním dětí. Hledají se nové postupy, formy a metody učení a vyučovacího procesu, aby byl zajištěn co nejlepší a nejkvalitnější rozvoj dítěte po všech stránkách. S lepšími se vzdělaností a kulturní vyspělostí společnosti, v daném státě, se zlepšuje

i postavení dětí v této společnosti. Tím, že se předávají vědomosti, dovednosti a zkušenosti, které společnost dosáhla dětem, je zajištěna její budoucnost. Již dnes, ale víme, že i toto má svá úskalí. Jak píše Průcha, Walterová, Mareš (2001), tak dnešní edukace a přístup k dítěti, kterou naše společnost dítěti nabízí, nedokáže vytvořit nejvhodnější podmínky pro rozvoj dětí. To vede ke vzniku alternativních škol a rozdílným formám a způsobům netradiční edukace. Ale ani rodinné prostředí a okolní sociální prostředí dítěte, zdaleka nenabízí některým dětem vhodné stimuly a vyvíjí se tak fenomén rizikových dětí.

V dnešní době pojem dítě vymezuje Úmluva o právech dítěte, kterou náš stát podepsal v září 1990: „Pro účely této úmluvy se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnáct let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.“ Tedy před osmnáctým rokem (<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/zpra-vy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656>).

Stát tak převzal zodpovědnost za dodržování práv dítěte v naší zemi. Úmluva deklaruje uznávání základních práv dětí. Právo na bezplatné vzdělávání, na jeho individualitu, na rozvoj jeho nadání, na možnost rozhodování o své budoucnosti ať je dítě chlapec či dívka.

Jak tedy vypadá dětství a přístup k dítěti na počátku dvacátého prvního století? Výchova dítěte začíná v rodině, která prochází velkými změnami. Vytrácí se tradiční model rodiny složený z matky, otce dětí, prarodičů. Rozvodovost má za příčinu neúplné rodiny, kdy chybí otec nebo matka. Někdy jeden z rodičů založí druhou rodinu, vazby na prarodiče jsou minimální. Způsobuje to zaměstnanost do vyššího věku, kdy prarodiče ještě pracují a nemohou se podílet nebo pomáhat při výchově vnuků. Dnešní prarodiče jsou již generace postižená rozvodovostí a vztahy s dětmi a vnuky jsou zpřetrhané. Děti v mnoha případech své prarodiče vidí jen několikrát do roka. Dalším faktorem působícím na dítě je zaměstnanost matky. Ať je již důvodem finanční stránka či touha po kariéře, vždy to pro dítě znamená, že na něj matka nemá dostatek času. Z tradiční rodiny se také vytrácí větší počet dětí, mnohdy jsou v rodině dvě děti, ale výjimkou nejsou ani jedináčci. Dnešní rodina nabízí dítěti mnohem více proměnlivé, nestabilní prostředí a to ovlivňuje emoční stránku vývoje dítěte. Dále do života dítěte vstupují média, jako je televize, tisk, internet. Mají svoji kladnou, ale i zápornou stránku. Není výjimkou, kdy tříleté děti hrají hry na počítači nebo tabletu. Mnohé z matek mají po

celý den zapnutou televizi jako kulisu proti tichu a samotě. Dítě tak má možnost sledovat televizi po celý den. To negativně ovlivňuje komunikaci a citové vazby mezi dítětem a matkou. Dalším faktorem ovlivňujícím dítě a jeho dětství je konzumní způsob života celé rodiny. Víkendy strávené v nákupních centrech jsou častější, než výlety do přírody či návštěvy příbuzných.

Jiným, neméně důležitým faktorem dnešního dětství je podle Heluse (2009) „*ostrovni dětství*“. Děti jsou převáženy z jednoho kroužku, kurzu, návštěvy a sportoviště k druhému, za doprovodu rodičů či jiní dospělé osoby. Zde jsou opět pod dozorem dospělé osoby a více či méně zapojeny do organizovaných činností. Doma hrají hry na počítači, dívají se na televizi a hrají si s hračkami. Vytratil se čas pro spontánní hry venku, objevování okolí a dobrodružné výpravy. Děti jsou neustále organizované a pod stálým dohledem.

1.1 Reforma preprimárního vzdělávání z pohledu společenských změn

Zdokonalování vzdělávací soustavy obsahuje jak dílčí a krátkodobé inovace místního charakteru, tak celostátní reformy spojené se zásadními změnami ve školství. V USA se tyto reformy nazývají „*restrukturalizace vzdělávání*“. U nás se restrukturalizace týká těchto oblastí vzdělávání: obsahů a metod vzdělávání, organizování a správě škol, přidělování a využívání financí (Průcha, 2004).

Podle Rýdla (2003) jsou dvě linie inovací. První linie zařazuje inovace jako doplněk stávajícího vzdělávacího systému z důvodu stálého pokroku, který je řešitelný v rámci nynějších pravidel a paradigmatu. Druhá linie inovací znamená zásadní změny v organizaci a struktuře školství, nutné změny uvnitř školy, hlavně v oblasti vzdělávání, personálních vztahů a cílů vzdělávání. Inovace probíhá ve všech vyspělých státech tedy i u nás, ale i v rozvojových zemích.

V prvních pěti až sedmi letech po roce 1989 docházelo ke snížení počtu mateřských škol, které bylo nejdříve zapříčiněno demografickým vývojem, pak byla ze společenského hlediska snaha přenést zodpovědnost o malé děti na rodiny, která byla podpořena rodičovským příspěvkem do čtyř let věku dítěte. Stejně tak hrál roli i nedostatek finančních prostředků u zřizovatelů mateřských škol, tedy krajů a obcí na

kteřé stát přenesl odpovědnost za vybudování a financování provozních nákladů mateřských škol. Největším záporným vlivem těchto tendencí bylo omezení dostupnosti předškolního vzdělávání. (Mlčoch, Machonin, Sojka, 2000).

Na předškolní vzdělávání měl neblahé následky velmi rychlý způsob přeměny vzdělávacího systému a jeho spíše živelný vývoj, na který měly vliv tlaky „zdola“ a požadovaná decentralizace existujícího řízení vzdělávacího systému, hlavně v letech 1989-1994 (Mlčoch, Machonin, Sojka, 2000).

V Analýze naplnění cílů Národního programu rozvoje vzdělávání v České republice v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání se v roce 2009 píše, že Bílá kniha *„nemá jasnou vizi a z ní plynoucí cíle vzdělávací politiky“*. Politické podmínky nebyly příznivé pro provádění nových strategií. Za osm let od přijetí Bílé knihy se pod pěti různými předsedy vlády vystřídalo šest ministrů. Všechny tyto vlády byly menšinové, či s malou podporou, a proto opatření a změny naplánované v Bílé knize nemohly být realizovány. Podle informací z Bílé knihy, měla porodnost, s výhledem do roku 2010 klesat, kapacita mateřských škol měla být dostačující, ale opak byl pravdou. Ministerstvo neumělo dostatečně rychle na tento fakt zareagovat (http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/knihovna-koncepci/bila-kniha/av_evaluace-bk.pdf).

Ministerstvo práce a sociálních věcí v roce 2010 v Návrhu věcného záměru zákona o dětské skupině a změně souvisejících zákonů uvádí, že již pátým rokem překročila porodnost sto tisíc dětí ročně, velkým problémem je malá kapacita zařízení služeb péče o děti. Největší problémy s umístěním dětí do předškolního zařízení mají rodiče v okrajových částech velkých měst, ale i v menších městech.

Počet odmítnutých žádostí o přijetí do mateřské školy v roce:

- 2005/2006 byl 6 810
- 2006/2007 byl 9 570
- 2007/2008 byl 13 409
- 2008/2009 byl 19 996
- 2009/2010 byl 29 632
- 2010/2011 byl 39 483

- 2012/2013 byl 60 tisíc

Obce a kraje nemají možnost nad stanovený rámec zákonných možností navyšovat počty dětí ve třídách stávajících mateřských škol. Musely by zřizovat za nemalé náklady z obecního rozpočtu nové třídy. Většinou na to prostředky nemají, a proto předpokládají, že tato populační vlna je dočasná a vynaložené investice by tedy byly neúčelné. V roce 2008 vláda jednala o Souboru prorodinných opatření. Obsahoval záměr zavést vzájemnou rodičovskou výpomoc, rozšíření péče o dítě v režimu živnostenského zákona, zřizování miniškolek či firemních mateřských škol, pokud se zlepší ekonomická situace státu. V březnu 2009 proběhlo další jednání, na kterém bylo uloženo ministru školství, mládeže a tělovýchovy, ministru zdravotnictví, aby do září 2009 vypracovali řešení agendy předškolního vzdělávání. Ještě se zde jednalo o zařazení dvouletých dětí do mateřských škol do stávajících tříd nebo zřízením nových tříd, pouze pro dvouleté děti. V roce 2009 již kapacitně nepostačovaly mateřské školy pro děti od věku tří do sedmi let. Následovala další jednání, která byla vzata na vědomí. Návrh věcného záměru zákona o dětské skupině a změně souvisejících zákonů byl vládou schválen 22. srpna 2012, který musí schválit parlament (http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf).

Liknavost ministerstva při práci a schvalování nových zákonů, které by vedly k jiným možnostem hlídání a vzdělávání dětí v předškolním věku a neochota měst a obcí zřizovat nové třídy mateřských škol, vedly rodiče k hledání alternativních způsobů vzdělávání, které mohou zřídit v rámci platných zákonných norem české republiky. Nedostupnost předškolního vzdělávání, ale i jiný náhled na tradiční způsob vzdělávání vedly ke zřizování alternativního proudu preprimárního vzdělávání formou lesních mateřských škol (dále jen LMŠ).

Pokud se podíváme na mapku zaregistrovaných lesních mateřských škol v Asociaci lesních mateřských škol, (obrázek č. 1), tak okolo velkých měst je největší počet těchto škol. Podle informací k této mapě, je zaregistrováno sedmdesát osm LMŠ a dalších šest čeká na registraci.

Obrázek č. 1 Mapa rozmístění lesních mateřských škol v České republice

(<http://lesnims.cz/lesni-ms-v-c>)

Ale i tato varianta má svá úskalí. Výše školného je pro běžnou rodinu, která žije z jednoho platu a rodičovského příspěvku, nepřiměřeně velká. V průměru se pohybuje od 4 000 Kč až 7 600 Kč za celodenní docházku za měsíc. Proto děti navštěvují lesní mateřskou školu jen několik dní v měsíci.

Ukázka školného za školní rok 2013/2014 v některých LMŠ:

Tabulka č. 1 : Ceník lesního klubu Cestička z okolí Brna

Model docházky	Celodenní režim/měsíc
5 dnů v týdnu	4 700,- Kč
4 dny v týdnu	4 150,- Kč
3 dny v týdnu	3 400,- Kč
2 dny v týdnu	2 450,- Kč
1 den v týdnu	1 400,- Kč

(<http://www.jinou-cestou.cz/detsky-lesni-klub-cesticka/cenik/>)

Tabulka č. 2 : Ceník lesní mateřské školky Sýkorka z okolí Brna

Model docházky	Celodenní režim/měsíc
5 dnů v týdnu	5000,- Kč
4 dny v týdnu	4 150,- Kč / měsíc
3 dny v týdnu	3 440,- Kč / měsíc
2 dny v týdnu	2 400,- Kč

(<http://lesnims.cz/lms-clen-alms/lesni-materska-skolka-sykorka>)

Tabulka č. 3 : Ceník Bigbabies klubu z okolí Českých Budějovic

Model docházky	Celodenní režim/měsíc
5 dnů v týdnu	5 000,- Kč
4 dny v týdnu	4 500,- Kč
3 dny v týdnu	4 000,- Kč
2 dny v týdnu	3 000,- Kč

(<http://bigbabiesclub.webnode.cz/cenik/>)

Tabulka č. 4 : Ceník LMSŠ V Mechu z okolí Prahy

Model docházky	Celodenní režim/měsíc
5 dnů v týdnu	7 600,- Kč
4 dny v týdnu	6 400,- Kč
3 dny v týdnu	5 500,- Kč
2 dny v týdnu	3 900,- Kč

(<http://www.vmechu.cz/cenik>)

Tabulka č. 5 : Ceník lesního klubu Perníček z okolí Pardubic

Model docházky	Celodenní režim/měsíc
5 dnů v týdnu	4 000,- Kč
4 dny v týdnu	3 600,- Kč
3 dny v týdnu	2 800,- Kč
2 dny v týdnu	2 000,- Kč

(<http://www.pernicek-lesni-klub.cz/cenik/>)

Tabulka č. 6 : Ceník lesního klubu Skaláček z okolí Trutnova

Model docházky	Celodenní režim/měsíc
5 dnů v týdnu	4 000,- Kč
4 dny v týdnu	3 300,- Kč
3 dny v týdnu	2 500,- Kč
2 dny v týdnu	2 000,- Kč

(http://www.sevceskyraj.cz/lesni-klub-skalacek_provoz-lk-skalacek)

Soukromá zařízení péče o děti v předškolním věku zřízená na základě živnostenského oprávnění mají školné pohybující se v průměru ve výši 10 000 až 25 000 Kč. (http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf).

1.2 KURIKULÁRNÍ REFORMA PREPRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Prvním uceleným programem pro výchovu předškolních dětí u nás je Komenského *Informatorium školy mateřské*. Bylo sice určeno pro výchovu dětí předškolního věku v rodině, ale je v něm mnoho myšlenek, které jsou použitelné pro institucionální vzdělávání. Jsou zde vytvořeny výchovné cíle např. harmonický rozvoj, obsah tvoří poznatky z různých oblastí jako je příroda, společnost a byla zvolena metoda pro předávání vědomostí, formou hry. V 18. a 19. století vznikají první předškolní instituce, jako jsou opatrovny, dětské zahrádky. Tyto instituce měly pečovatelskou funkci, ale i výchovné prvky. J. V. Svobodou byl pro opatrovnu Na Hrádku vytvořen první výchovný program „Školka“. Obsahem je počáteční vzdělávání, důraz byl kladen na mravní výchovu, seznamování s okolním světem, na počáteční psaní a čtení. Mateřským školám bylo v roce 1872 ministerským výnosem nařízeno, aby děti vzdělávaly, vychovávaly, podporovaly a doplňovaly rodinnou výchovu. Dále se měly podílet na rozvoji dítěte po stránce smyslové, citové, tělesné i duševní. To vše tak, aby se upustilo od způsobu školního vyučování. Dalším významným mezníkem pro vývoj kurikula v naší zemi byla snaha Idy Jarníkové, která napsala Osnovy pro mateřské školy a významný Výchovný program mateřských škol z roku 1927. Je rozpracován z hlediska teoretického i praktického, nechybí zde rozpracování obsahu vzdělávání ve všech oblastech. Od roku 1938 vykonávaly funkci preprimárního kurikula Modelové výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy a také reformní plány Návrh pracovního plánu pro mateřské školy z roku 1940 od Marie Bartuškové. Po válce byl velký nárůst nově zřízených mateřských škol a to vedlo k vydání první celostátní směrnice Prozatímní pracovní program pro mateřské školy. Tento program byl napsán pod vlivem reformního hnutí, což se nedalo říci o programech následujících, které jsou ovlivněny únorem 1948 a následnou společenskou a politickou situací. Pracovní program pro mateřské školy z roku 1948 byl veden snahou o formování uvědomělého občana věrného socialismu vedeného ke kolektivismu a ne k vývoji samostatného jedince. Následovaly další vzdělávací programy, které se nesly ve stejném duchu kolektivismu ve výchově a vzdělávání dětí v předškolním věku. V důsledku společenského uvolnění v šedesátých letech 20. století vznikl Program výchovné práce

v jeslích a mateřských školách, který se snažil o prosazení specifika předškolního věku ve výchově a vzdělání. Tento program vychází z věkových zvláštností a jím se podřizuje obsah výchovný i vzdělávací. Je rozčleněn podle věku dětí a to pro děti jeslového věku s obsahem vzdělávání a pro tři věkové kategorie dětí předškolního věku s obsahem vzdělávání. Následující Programy výchovné péče pro jesle a mateřské školy, až do roku 1984, byly o mnoho propracovanější, podrobnější a obsáhlejší pro všechny věkové kategorie. Byly závazné pro všechny mateřské školy a učitele mateřských škol. K programům byly postupně vydávány Metodiky výchovné práce ke každé ze složek vzdělávání (Bečvářová, 2003).

Kurikulum bylo pro českou pedagogiku před rokem 1989 pojmem, který se nepoužíval, ale užíval se již v zahraničí. Po otevření se světu a možnosti kooperovat s ostatními zeměmi v oblasti vzdělávání, bylo zapotřebí přiblížit se nebo převzít některé zásadní názvy, aby nedocházelo k pojmové nejednotnosti a záměně obsahu pojmu.

V Pedagogickém slovníku se rozeznávají tři hlavní významy pojmu kurikulum: „1 Vzdělávací program, projekt, plán. 2 Průběh studia a jeho obsah. 3 Obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, s. 110).

Po listopadové revoluci 1989 nastalo období kurikulárního vakua, kdy se vědělo, že stávající vzdělávací Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy je nevhodný pro vzdělávání v nové společenské situaci. Byl to povinný program vzdělávání pro všechny mateřské školy, byl tvořen centrálně a hlavně obsahoval vzdělávací části, které byly propagandistické, a cíleně připravoval děti na život v socialismu, k vytváření občana socialistického státu, pod vedením Komunistické strany Československa. Podle programu byly i centrálně rozdávány plány výchovné práce, které byly rozděleny podle měsíců, výchovných složek a k nim přiřazeny cíle, návrhy možného plnění a rizika.

Po listopadu 1989 se pracovalo na mateřských školách s tímto programem a plány, ale bez kontroverzních částí. Čekalo se na dokončení společenských změn v institucích, legislativní změny a na tvorbu nového vzdělávacího programu. Na školách vznikaly nové programy, projekty, plány a jiné materiály, které nahrazovaly neexistující nová kurikula (Bečvářová, 2010).

Tím skončila jednotná edukace na mateřských školách. Mění se taky pedagogická orientace, vzniká osobnostně pojatý způsob vzdělávání, vstřícnější k dítěti, jeho individualitě, otevření se rodičům, rodině, spolupráci s nimi. Upouští se od výchovných

složek, nahrazuje se výchovnými oblastmi vzdělávání a směřuje se ke kompetencím, přihlíželo se k potřebám a mentalitě dítěte. Mateřské školy se snažily najít si svůj způsob vzdělávání, postupně si vytvářily své vzdělávací programy nebo převzaly alternativní programy, jako jsou Začít spolu, Zdravá mateřská škola, Montessori systém, Waldorfská pedagogika. Neexistovala vhodná literatura ani školení, nutná k zvládnutí nových způsobů a metod vzdělávání. Mateřské školy postupně opouštěly a přecházely k jiným programům podle toho, jak pedagogové zjišťovaly klady a zápory každého programu. Ne vše vyhovovalo všem. Z toho vznikla odlišnost, ale hlavně různá kvalita vzdělávací úrovně mateřských škol. Vznikla potřeba stanovit jasná, byť rámcová pravidla, která by zajistila jednotnou, základní úroveň předškolního vzdělávání a neomezila různorodost a pestrost nabízených školních vzdělávacích programů.

V Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice byla jasně daná pravidla pro změnu cílů a obsahů vzdělávání. Také se zabýval hlavními strategiemi rozvoje vzdělávání. Vznikl na základě usnesení vlády České republiky ze dne 7. 4. 1999 pod číslem 277. Pozornost je věnována i předškolnímu vzdělávání, jsou zde zřetelně deklarovány jeho cíle a podmínky. Předškolní vzdělávání by mělo být dostupné všem dětem předškolního věku, mělo by zvyšovat svou kvalitu a dostupnost (Bečvářová, 2010).

Zavádí se více úrovní vzdělávacích programů. Začíná se státní úrovní, tedy Bílou knihou. Další úroveň kurikulárních dokumentů jsou rámcově vzdělávací programy, které jsou pro jednotlivé stupně vzdělávání a určují jim obecné rámce vzdělávání. Tyto požadavky jsou závazné a školy se jimi musí řídit. Také seznamují s pravidly pro vytvoření školních vzdělávacích programů. Pro předškolní vzdělávání je to RVP PV (<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>).

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) vneslo na Výzkumný ústav pedagogický v Praze požadavek na vytvoření Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, který by obsahoval obecné rámce pro předškolní vzdělávání. V roce 2001 byl tedy vytvořen Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Tento program byl zpracován týmem odborníků. Byla to pouze doporučená verze, podle které mohly mateřské školy vytvářet vlastní školní vzdělávací program (Bečvářová, 2010).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání byl aktualizován tak, aby byl v souladu s návrhem nového školského zákona a v lednu 2005 byl vydán MŠMT.

Nový školský zákon platný od 1.1 2005 oddálil závaznost RVP PV k 1.9 2007 (Bečvářová, 2010).

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání vymezuje společný rámec pro předškolní vzdělávání. Definuje hlavní požadavky, pravidla a podmínky pro institucionální vzdělávání ve školách a školských zařízeních. Je sestaven tak, aby byl otevřený a poskytoval dostatečný prostor pedagogům při sestavování školních vzdělávacích programů.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání se skládá z dvanácti kapitol. V první kapitole je objasněn systém kurikulárních dokumentů, hlavní principy. Druhá kapitola se věnuje systému předškolního vzdělávání a jeho organizaci. Třetí kapitola se věnuje pojetí a cílům předškolního vzdělávání a klíčovým kompetencím. Ve čtvrté a páté kapitole je vzdělávání rozděleno do pěti oblastí. Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost a Dítě a svět. Každá z těchto oblastí má vzájemně propojené dílčí cíle (záměry), vzdělávací nabídku a očekávané výstupy (očekávané výsledky). V obsahu šesté kapitoly je definován rozdíl mezi vzdělávacím obsahem RVP PV a školním vzdělávacím programem (dále ŠVP). Sedmá kapitola se věnuje podmínkám předškolního vzdělávání, osmá se zabývá vzděláváním dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných. Neméně důležitá je kapitola devět, která seznamuje s autoevaluací mateřské školy. Velmi podstatnou se jeví i kapitola desátá. Uvádí zásady pro zpracování ŠVP každé mateřské školy, která je zapsaná v rejstříku škol. Seznamuje s povinným obsahem školního vzdělávacího programu pro mateřské školy. Kapitoly jedenáct a dvanáct se věnují kritériím souladu RVP PV a školního vzdělávacího programu a také povinností předškolního pedagoga. (http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf)

Následuje školní úroveň kurikula, které si vytváří každá škola sama tzv. školní vzdělávací program, v mateřských školách školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Co musí obsahovat a zásady pro jeho zpracování, které jsou společné pro všechny mateřské školy je napsáno v RVP PV. Důležité jsou identifikační údaje o mateřské škole, charakteristika školy, nesmí chybět podmínky a organizace vzdělávání. Velmi důležitá je také charakteristika vzdělávacího programu. Musí v ní být uvedeny cíle a záměry, které si každá mateřská škola stanovuje, metody, formy a přístupy vhodné pro předškolní věk. Také by zde mělo být popsáno, z jakých myšlenek program vychází. Rovněž by mělo být uvedeno, zda škola vychází z nějakého

alternativního způsobu vzdělávání. Co se týče obsahu vzdělávání, musí být formulován v podobě integrovaných bloků, které musí zasahovat do všech vzdělávacích oblastí popsaných v RVP PV. Dále musí být uveden systém evaluace a přílohy dle potřeb školy (http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf).

Za obsah školního vzdělávacího programu odpovídá ředitelka školy. Na tento program navazují třídní vzdělávací plány, které jsou sestaveny podle integrovaných bloků a témat, které má škola napsány ve školním vzdělávacím programu. Obsah těchto témat si zpracovávají učitelky samostatně dle potřeb, složení a úrovně dětí ve třídě. Děti mají možnost podílet na tvorbě těchto třídních vzdělávacích programů. Mohou navrhnout témata, jejich obsah a způsob vzdělávání.

Lesní mateřské školy nejsou zapsány v rejstříku škol a školských zařízení, jelikož nesplňují legislativní požadavky, které stát vyžaduje pro zřízení mateřských škol. Z toho plyne, že RVP PV není povinný pro lesní mateřské školy. Nutno dodat, že většina lesních mateřských škol či lesních klubů podle RVP PV přesto pracuje. Na svých internetových stránkách svůj vzdělávací program představují veřejnosti a vycházejí právě z RVP PV. Jelikož připravují děti na primární vzdělávání, je pro rodiče dětí důležité, aby jejich děti byly schopny u zápisu a následně pak ve výuce na základní škole obstát. A zvládaly tak obsah vzdělávací nabídky uveřejněný v RVP PV.

2 ALTERNATIVNÍ PREPRIMÁRNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Po čtyřicetiletém období povinného a nedobrovolného jednotného vzdělávání v mateřských školách, bylo jen přirozené, že po společenských změnách v roce 1989 se dostaví různorodost názorů na vzdělávání. Také tomu napomohla možnost získat informace a zkušenosti ze zahraničí, kde alternativní vzdělávání je běžnou součástí vzdělávacího systému. Návrhy na alternativní způsoby vzdělávání vznikaly jak z řad pedagogů, tak z řad rodičů i veřejnosti.

Podle Průchy (1996a) má označení alternativní škola či alternativní vzdělávání mnoho významů. Terminologické vymezení je nejednotné jak ve světě, tak u nás. Z našeho hlediska je důležité fungování těchto škol po stránce pedagogické a didaktické. Nezaměříme se tedy na to, zda je škola státní či soukromá, ale zda se odlišuje od škol běžných, standardních, normálních, převážně se vyskytujících v dané vzdělávací soustavě. Odlišují se ve způsobech organizace ve výchově a vzdělávání dětí, mají jinou kurikulární skladbu, jiný obsah vzdělávání, jiná kritéria na architektonické řešení třídy či budovy, jiné vybavení učeben pomůckami, v jiných vztazích s žáky, rodiči žáků apod. Kritériem je tedy to, že je škola specifická po pedagogické stránce, nikoli to, kdo školu zřizuje či financuje (finanční hledisko). „*Tato pedagogická specifická je ovšem vytvářena za účelem realizace **specifických funkcí vzdělávání** – a v tom je vlastní smysl existence alternativních škol*“ (Průcha, 1996a, s. 13).

Jak Smolíková uvádí (<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/28/alternativni-vzdelavani-v-materskych-skolach.html/>), pojem alternativní mateřské školy je používán od 70. let v zahraničí především ve spojení s „*odlišností pedagogického přístupu*“, k dětem a metodám učení.

2.1 Vlastnosti a funkce alternativních škol

Každý druh alternativní školy je jiný, jedinečný a proto je složité je vystihnout. Podle PRŮCHY (1996a) se o to snažili němečtí autoři Klassen a Skiera, a to z hlediska pedagogického a didaktického, podle těchto pěti základních rysů:

- 1) pedocentrismus – výchova a vzdělávání je zaměřena na dítě a v souladu s jeho individualitou
- 2) aktivita – nejdůležitější je rozvíjení aktivity a zodpovědnosti žáka, kreativní uměleckou aktivitu a fyzický růst, jako nezbytnou součást výchovně vzdělávacího procesu
- 3) komplexnost výchovy – důležitým cílem vedle intelektuální stránky je i emoční a sociální stránka vývoje dítěte
- 4) spolupráce – podstatné je, aby se na podobě a průběhu edukace podíleli děti, pedagogové a rodiče společně
- 5) učení z praxe – využívat praktických zkušeností z života

Důležité jsou i funkce alternativních škol:

1. *„Funkce kompenzační. Alternativní školy tedy uspokojují ty potřeby, které nemohou uspokojit státní školy.*
2. *Funkce diverzifikační. Tato funkce dokládá, že alternativní školy vznikají proto, aby zajišťovaly nezbytnou pluralitu vzdělávání.*
3. *Funkce inovační. Z hlediska pedagogického je inovační funkce alternativních škol tou nejdůležitější. Znamená, že alternativní školy vytvářejí prostor, v němž se realizuje **experimentování a různé inovace vzdělávání**. Jednak jde o **inovace v organizaci vzdělávacího procesu** (nestandardní metody výuky, netradiční způsoby komunikace mezi partnery vzdělávacího procesu, jiné typy psychosociálního klimatu ve třídách a školách aj.), jednak jde o **inovace v obsahu vzdělávání** (nestandardní vyučovací předměty, inovace obsahu v tradičních vyučovacích předmětech, inovace ve způsobech prezentace vzdělávacích obsahů aj.“ (Průcha, 1996a, s. 19)*

Vznik a vývoj alternativních škol ve světě se váže podle Průchy (1996a) k reformní pedagogice v 20. a 30. letech, kdy vznikaly teorie významných pedagogických představitelů jako byli M.Montessoriová, P.Petersen, J.Dewey a další. Důvod vzniku alternativních škol je pravděpodobně ve snahách lidské kultury měnit, vylepšovat, přetvářet to, co je již vytvořeno. Dosavadní školní instituce a vzdělávací teorie se ustálily, stávaly se konzervativními. To vedlo k inovačním snahám, ať již vznikaly jako opozice proti dosavadnímu stavu, či jako doplněk pro žáky a učitele, kterým dosavadní vzdělávací systém nevyhovoval. Jak dále píše Průcha, množství a rozmanitost alternativních škol vede k obtížné orientaci mezi nimi.

Mezi klasické alternativní školy patří Waldorfská škola. Zakladatelem byl rakouský pedagog Rudolf Steiner. Jeho koncepce pojmenovaná antroposofie se stala základem pro teorii alternativní školy, která byla poprvé odzkoušena v obci Waldorf. Škola má 12 ročníků, které předchází mateřská škola. Jeden z charakteristických rysů jsou principy spolupráce a sociálního partnerství mezi žáky. Ti se mohou společně s rodiči a učiteli podílet na plánování bloků, epoch, ve kterých vzdělávání probíhá. Žáci nejsou hodnoceni známkou, ale jsou oceněni charakteristikami, ve kterých je i návrh na další rozvoj žáka. Waldorfské školy jsou zastoupeny ve většině evropských zemí a to i postkomunistických ve střední a východní Evropě. Na kvalitu této školy existují rozporuplná mínění. Jedni ji obdivují, druzí kritizují. Bohužel chybějí důvěryhodné analýzy výsledků vzdělávání na waldorfských školách, proto ji nelze objektivně posoudit.

Další školou, kterou Průcha (1996a) zařazuje mezi klasické alternativní školy je Montessoriovská škola. Je pojmenovaná podle Marie Montessoriové, italské doktorky a pedagožky. Podle Montessoriové se děti vyvíjí v tzv. senzibilních nebo senzitivních etapách, obdobích, v nichž je dítě citlivé na určité druhy činností a jevů např. pohybové činnosti, jazykové vnímání apod. Učitel má za úkol připravovat podnětné prostředí, odpovídajícím fázím, se speciálními pomůckami např. pro rozvoj smyslů, matematických představ nebo rozvoj řeči. Charakteristický je princip, který se dá vyjádřit požadavkem dítěte na učitele: „*Pomoz mi, abych to mohl udělat sám*“.

Tento typ alternativní školy je rozšířen v preprimárním vzdělávání. Uplatňují se zde věkově smíšené třídy, ve kterých je rozvíjena kooperace, respektování individuality druhého a vědomí sociální jednoty.

Mezi další klasické alternativní školy řadí Průcha (1996a) Freinetovskou školu od francouzského učitele Célesrina Freineta, která stejně jako Jenská škola, založena německým pedagogem Peterem Petersonem, není tak rozšířena jako dvě předcházející popsané školy. Do alternativních škol patří i školy církevní, které mají ve světě dlouhou historickou tradici, stejně jako u nás. Zřizují je instituce náboženského charakteru, ale neznamená to, že výuka v nich je podřízena pouze církevním zásadám. V některých zemích, jako je Nizozemsko, Belgie, Německo tvoří církevní školy většinu všech škol. U nás vznikaly církevní školy brzy po listopadu 1989, ale přesto se v nich vzdělává jen velmi malé procento žáků. O tom, jaký význam má alternativní školství a jaký přínos má pro vzdělávací soustavy států, ve kterých se realizují je diskutabilní. Vede k tomu

i velmi malé množství výzkumů, které by srovnávaly alternativní a standardní, běžné školy vzdělávacího systému.

2.2 Alternativní preprimární vzdělávání

Může se říci, že v Československu 20. a 30. let dvacátého století byla na vysoké úrovni reformní pedagogika, a to i proto, že čerpala ze zahraničních postupů a teorií. Velmi významný, pedagog a psycholog Václav Příhoda, uskutečňoval své studijní pobyty v USA a odtud přinášel nové poznatky o reformním školství. Ty pak byly uváděny do praxe a to zásluhou činnosti a zápalu učitelů, podporovaný pedagogickým výzkumem, vydáváním učebnic a metodik. Proto se velmi progresivně rozvíjelo alternativní školství. Vznikaly také školy církevní. Po roce 1948 došlo k přerušení reformního školství, jeho zrušením a odmítáním. Jak dále uvádí Průcha (1996a) jsou alternativní školy a alternativní vzdělávání v České republice novým jevem, který se objevuje až po roce 1989. V praxi se prvky alternativního školství objevovaly v rámci státních škol, protože soukromé školy před rokem 1989 nesměly být zřizovány. Vznikaly koncepce alternativního školství, které však zůstaly pouze teorií. Rozvoj alternativních škol nastal po roce 1989. V prvních letech to byly pobočky zahraničního alternativního hnutí. Většinou se jednalo o živelné, nekoncepční zřizování soukromých škol, aby se uspokojila poptávka rodičů a pedagogů, kterým nevyhovoval stávající vzdělávací systém. Výrazně se projevil nárůst soukromých škol v preprimárním vzdělávání. Tyto školy nabízí třídy s menším počtem dětí, které umožňují pedagogům provádět individuální přístup. Zaměřují se na vzdělávání na jazyky, práce s počítačem, rozvíjení výtvarných či hudebních dovedností. Některé soukromé mateřské školy se zaměřují na děti se zdravotními potížemi a přizpůsobují jim vzdělávací program třídy např. logopedické třídy, rehabilitační dýchání pro děti s nemocemi horních cest dýchacích nebo naopak třídy se sportovním zaměřením (Průcha, 1996a).

Velmi brzy po revoluci v listopadu 1989 začaly vznikat církevní školy na základě Vyhlášky ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a ministerstva

zdravotnictví České republiky o zřizování a činnosti církevních škol a náboženských společenství č.452/1991 Sb. církevní školy (Průcha, 1996a).

Tyto církevní školy jsou státem uznány a státní správou registrovány v rejstříku škol. Proto mají nárok na státní dotaci. Podle Průchy (2004) bylo v České republice ve školním roce 2002-2003 dvacet církevních mateřských škol. V těchto MŠ se vzdělávalo 739 dětí předškolního věku.

Jak uvádí ministerstvo práce a sociálních věcí v záměru zákona o dětské skupině, v západní Evropě mají oproti České republice funkční alternativní preprimární péči. Například v Rakousku mají několik typů soukromých mateřských škol a jeslí, dále služby alternativního typu jako je dětská skupina denní rodiče, rodinné skupiny, mobilní matky a otcové. Je pro ně charakteristická různorodost a tím možnost výběru pro rodiče (http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf).

Podle Bečvářové (2010) se z klasických alternativních škol u nás rozvíjel Montessori systém, Waldorfská pedagogika.

Zakladatelkou Montessori pedagogiky je italská lékařka, pedagožka, antropoložka, která se narodila v 1870 a celý svůj život zasvětila pozorování dětí. Na základě svých teoretických znalostí a poznatků z pozorování dětí vystavěla svou pedagogiku, vytvořila specifický materiál, který pomáhá dítěti rozvíjet jeho potenciál. Pedagogika je v současné době rozšířena po celém světě. Jedná se o mezinárodní alternativní pedagogický směr, který má stejný obsah kdekoli na světě. Jedná se o ucelený pedagogický systém, kde je pro rozvoj dítěte od narození do 24 let připravena metodika práce s konkrétními didaktickými postupy a teoretickou podporou pro pedagoga. První snahy uplatňovat tuto pedagogiku u nás vznikly již ve 30. letech 20. století. V současné době na území naší republiky pracuje podle tohoto programu 44 MŠ a 8 rodinných center. Podle Marie Montessori je připravené prostředí tou nejdůležitější a nejnaléhavější podmínkou. Takové prostředí dovoluje dětem chovat se přirozeně a svobodně a stimuluje jejich zájem o poznání. V praxi toto znamená vytvořit dětem prostředí s nábytkem přizpůsobeným výšce dítěte (kuchyňka), umožnit spořádanost prostředí – ukládání materiálů na stálá místa v poličkách, kdy každá pomůcka má své stálé místo – což pomáhá orientaci dítěte v prostoru i jeho jistotě a především rozvoji jeho potenciálu. Pomůcky Montessori jsou vytvořeny tak, aby podporovaly utváření osobnosti dítěte. Tento didaktický materiál se liší od jiných učebních pomůcek především ve třech hlavních rysech, kterými jsou – konkrétnost, izolace vjemových rysů

a funkční celistvost. Každá Montessori pomůcka je zaměřena pouze na jednu vjemovou kvalitu – například v případě červených tyčí je odlišností délka. Materiály jsou vytvořeny od nejjednoduššího ke složitějšímu. Koncentrace pozornosti vede k hlubokému ponoření dítěte do činnosti, kdy se plně zaměřuje na konkrétní činnost a odpoutává se od okolí (Zelinková, 1997).

Z nových programů to byl hlavně program Začít spolu. Byl nejprve od roku 1994 zkušebně a od roku 1997 oficiálně povolen ministerstvem školství.

Program Začít spolu se zaměřuje na partnerství mezi rodinou, školou a komunitou v oblasti vzdělávání a výchovy. Je zaměřený na individualitu dítěte. Třída je uspořádána do herních koutů, ve kterých děti plní samostatně, skupinově nebo ve spolupráci s učitelem úkoly. Děti jsou partnerem, jsou vedeny k odpovědnosti vést následky za své jednání a chování, k vyhledávání informací. Program je přepracován tak, aby vyhovoval požadavkům pro Českou republiku, jejím kulturním zvyklostem a zvyklostem kraje příslušné školy. Podstatou jsou postoje, zkušenosti, vědomosti a dovednosti dětí, na základě kterých jsou děti schopny přijímat změny, přizpůsobit se jim, aktivně k nim přistupovat, pracovat s nimi, jsou schopné provést volbu, rozpoznají problémy a pokouší se je řešit.

Další novější program, který začal v Evropě vznikat v roce 1990 a u nás v roce 1992 se jmenuje Mateřská škola podporující zdraví. Tuto síť škol garantuje Světová zdravotnická organizace, Rada Evropy aj. Nyní zahrnuje již 40 zemí, které se do tohoto projektu zapojily. U nás školy vznikají pod záštitou Státního zdravotnického ústavu v Praze. „*Program Zdravá mateřská škola na něj navazující vzdělávací program Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole vznikají jako inovativní modelový programový materiál pro české vzdělávací prostředí*“ (Bečvářová, 2010, s. 18).

Hlavním principem je úcta k člověku, přírodě, lidským společenstvím a úcta k přirozeným potřebám dítěte. Dalším principem je rozvoj spolupráce a komunikace. Mezi hlavní zásady, které taková mateřská škola uplatňuje je pohodové prostředí, akceptování potřeb dítěte předškolního věku, otevřené partnerství mezi rodiči a školou, spolupráce se základní školou, zřizovatelem, podílet se na životě obce.

Oba tyto nové vzdělávací programy jsou zapojeny do evropské sítě, jsou k nim vydávány knížky, které slouží jako metodika, jsou organizovaná střetnutí jak na celostátní tak na evropské úrovni. Na stejném principu se začíná rozvíjet program lesních mateřských škol, kdy jsou získávány informace ze zahraničí, byla vydána kniha,

založena Asociace lesních mateřských škol, ale hlavně bylo vyvoláno jednání s MŠMT o pilotním ověření lesních mateřských škol jako integrovaných tříd v běžných mateřských školách. Je předpoklad, že tyto třídy budou součástí běžných mateřských škol, to znamená, že budou zapsány v rejstříku škol.

3 VZNIK A VÝVOJ LESNÍCH MATEŘSKÝCH ŠKOL

Původním prostředím, ve kterém se člověk vyvíjel, přizpůsoboval se podmínkám, učil se zkušenostmi, na základě kterých získával dovednosti zásadní pro přežití člověka jako jedince či společenství, je příroda. Přírodní prostředí je to, ve kterém lidé žili, pracovali, vzdělávali se. Postupem času se člověk stále více vzdaloval přírodnímu prostředí. Nejvíce však v druhé polovině dvacátého století. Dnes většina lidí z velkých měst již není schopna vnímat přírodu, natož v ní žít. Městské děti jsou zvyklé na asfalt, beton, auta, paneláky a možnost si vše, co potřebují, koupit v obchodě. Člověk se přestává cítit neoddělitelnou součástí přírody, příroda je tu podle něj pro lidi, má mu sloužit k uspokojení jeho potřeb necht' to stojí, co to stojí. Ať je to globální oteplování, devastace pralesů, roztávání ledovců, úbytek zvěře v Africe a její lov pro potěšení boháčů nebo vybíjení pro peníze pytláky. Ne všem se to líbí. Někteří lidé se snaží znovu o kontakt s přírodou a svým dětem jej nabízí již v raném věku. Sále více si lidé uvědomují, že bohatství a moc jim ani jejich dětem štěstí a radost ze života nepřinesou. Proto se myšlenka lesních mateřských škol ujala v mnoha zemích a na různých kontinentech. V lesní mateřské škole jsou děti spokojené, rodinná atmosféra vyhovuje i jejich rodičům.

Co je tedy lesní mateřská škola? Podle čeho ji poznáme? Existuje mnoho jejich podob. Lesní mateřská škola, by měla splňovat několik kritérií, které neznají hranice a jsou pro všechny lesní mateřské školy na světě společné. Je jím vzdělávání v prostředí přírody za každého počasí a po větší část dne. LMS má své zázemí, které je nezávislé na budově klasické MŠ. LMS jsou v němčině nazývány „Waldkindergarten“, anglicky to jsou „outdoor preschool nebo nature preschool, je možný i název forest kindergarten“.

Podle Vošahlíkové (2010) mohou být společnými znaky cíle v rozvoji dětí, jako je sounáležitost mezi dětmi navzájem a živou i neživou přírodou, poznávání vlastních tělesných hranic, podporovat smyslové vnímání, poznat různé ekosystémy, dospět k poznání hodnoty lesního společenství.

3.1 Vznik a vývoj lesních mateřských škol v zahraničí

První zmínky o založení lesní mateřské školy pochází z Dánska, kdy matka Ella Flatau své čtyři děti brala pravidelně na výlety do lesa. Přidali se k ní její známí, kterým se myšlenka trávit s dětmi v přírodě co nejvíce času zalíbila. Na základě zkušeností s dlouhodobým pobytem dětí v přírodě, se rozhodli v roce 1954 založit občanskou iniciativu, která se pokládá za založení historicky první lesní mateřské školy. V severských státech v Norsku a Švédsku vznikaly lesní mateřské školy, jako samozřejmá součást předškolního vzdělávání. Ve Švédsku jich je asi sto a jsou pod názvem Venku za každého počasí. V Německu ve Flensburgu první LMŠ založily Kerstin Jebsen a Tetty Jaeger podle dánské koncepce v roce 1993 (Vošahlíková, <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/3261/lesni-materska-skola--koreny.html/>).

Dnes se v Německu podle idey Waldkindergarten lesní mateřské školy velmi rychle šíří, je jich podle nejnovějších údajů asi patnáct set a jsou stále více oblíbené. Nabízejí návrat k přírodě, děti zde mohou zacházet s ohněm, mají nůž a jiné nářadí, aniž by si způsobovaly úrazy. Těch je minimum. To proto, že se učí ze svých zkušeností a omylů, spoléhají pouze sami na sebe a nesou následky svých rozhodnutí. Místo prolézaček mají stromy, na které mohou lézt kamkoli a jakkoli vysoko. Pravidlo je, že učitel pomáhá lézt pouze dolů, ale nikdy ne nahoru. Pobyt venku za každého počasí i při minus 28 stupňů, děti otužuje a žádné z dětí se nenachladí, rodiče vědí, jak je oblékat. Děti jsou daleko méně nemocné. Mnohem více jsou pouze ohroženy lymfskou boreliózou od klíšťat. Prezidentka Německé federace lesních škol Ute Schulte-Ostermannové se rozhodla projekt lesních mateřských škol propagovat celosvětově. V Berlíně proběhl výroční kongres hnutí lesních mateřských škol s mezinárodní účastí. V Německu LMŠ podporuje stát, školné na měsíc vyjde v přepočtu na dva tisíce korun.

Velmi populární jsou LMŠ v Japonsku. Vzniklo jich podle německého vzoru více než sto a za další rok se mohou zdvojnásobit. Jsou populární, protože nabízejí útěk od přísných pravidel japonské společnosti a nabízí návrat k přírodě. LMŠ nestačí uspokojovat poptávku, přestože není dotována státem a vše hradí rodiče. Velký zájem o LMŠ zvedlo zemětřesení v Japonsku a neštěstí v jaderné elektrárně Fukušima v roce 2011. Lidé více přehodnocovali svůj životní styl a snaží se o návrat k přírodě. Zájem

o LMŠ je i v Jižní Koreji, naopak Spojené státy, Kanada a Británie tento způsob vzdělávání nepodporují (http://www.rozhlas.cz/plus/svet/_zprava/1287087).

Slovenské LMŠ spolupracují s Českou asociací LMŠ, vznikají na základě občanských iniciativ, zatím nemají oporu v legislativě a rodiče plně hradí provoz stejně jako v České republice. Je jich daleko méně než v České republice. Jako první byla zřízena LMŠ Hříbik dnes se jmenuje ZO Detský Lesný klub Domček. Denně jej navštěvuje celkem dvanáct dětí, které mají program podle lesních mateřských škol, tedy vzdělávání v přírodě. Celkem k 29. 4. 2013 existovalo na Slovensku sedm lesních klubů (<http://www.eduworld.sk/sk/materske-skoly-bez-strechy-a-stien-ziadny-nonsens!aid=155>). Celodenní školné a stravné je v lesním klubu Jadierko 310 Eur za měsíc (<http://modrasova.sk/index.php/letn-klub-jadierko/cennk/>).

Ve Švýcarsku pracují lesní mateřské školy již déle než patnáct let. Jednou z nich je i LMŠ ze Sant Gallenu. Vnímají zde hru a učení dětí od tří do šesti let v přírodě jako místo vhodné pro zdravý vývoj dítěte. Příroda dětem nabízí nepřehledné množství originálních smyslových zážitků a po celý rok, které děti vzdělávané ve třídě nikdy nezažijí. Děti si utváří vztah k přírodě a větší samostatnost a odpovědnost za své činy. Rozvíjí hrubou motoriku v přirozeném prostředí. Počet dětí ve skupině je dvanáct až osmnáct. Školné za čtyři hodiny denně za měsíc je 240 švýcarských franků, za celodenní školné je 500 švýcarských franků (<http://www.waldkinder-sg.ch/contento/angebote/waldf%c3%9crkleine/kindergarten.aspx>).

3.2 Vznik a vývoj lesních mateřských škol v České republice

V České republice mohou název mateřská škola používat pouze zařízení, která odpovídají zákonným normám stanovených pro předškolní vzdělávání. Všeobecně se pojem lesní mateřská škola používá ve společnosti i médiích pro iniciativy, kluby, neziskové organizace aj., které své vzdělávání dětí předškolního věku provádí podle zásady, že většina programu probíhá za každého počasí venku, ve volné přírodě.

Jak uvádí Brdek, Vychová (2004) mezi hlavní principy vzdělávací politiky patří princip individualizace a diferenciací. Znamená to individuální přístup k potřebám vzdělávaných žáků. Každý má jiné schopnosti, dovednosti a nadání a proto je zapotřebí nabízet dostatek forem studia na každém stupni vzdělávání.

Po politických změnách v roce 1989, dochází v preprimárním vzdělávání k zařazování alternativních způsobů vzdělávání. Patří mezi ně i vzdělávání v LMŠ.

U nás vznikla, na Liberecku v roce 2007 na popud Lindy Kubale, tzv. Zelená školka, která měla zázemí na statku a v jeho blízkém okolí. Sloužila pro děti dvou pedagožek a děti rodičů, kteří měli snahu vychovávat své děti v přírodním prostředí. Od září 2009 vznikl Dětský klub Šárýnka v Praze a provozuje jej občanské sdružení Ekodomov. Tento klub pracuje podle myšlenek LMŠ, nachází se v údolí Šáreckého potoka u přírodní rezervace Dolní Šárka. Zázemí má na zahradě Ekocentra Šárýnka v kruhové vytápěné jurtě (<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/3261/lesni-materska-skola---koreny.html/>).

Další LMŠ vznikla podle Kapuciánové v MŠ Semínko. O založení LMŠ uvažovali podle zahraničního vzoru již od roku 2004. Pedagogové jezdili na praxi do LMŠ v Německu, aby získali potřebnou praxi, hlavně zkušenosti a poznatky, které jim umožní si uvědomit výhody i rizika LMŠ. Na podzim v roce 2010 otevřela MŠ Semínko třídu se jménem Lesníček, kde bude probíhat vzdělávání v přírodě za každého počasí. Lesníček je forma integrované lesní mateřské školy, která může využívat prostory MŠ Semínko. V roce 2008 se začala první jednání na Ministerstvu životního prostředí, další jednání probíhala na Magistrátu hlavního města Prahy. V roce 2010 pak proběhlo setkání meziresortní skupiny ministerstva životního prostředí, které jednalo o lesních mateřských školách. Na základě těchto jednání MŠMT vyhlásilo pokusní ověřování provozu integrované LMŠ Lesníček při Mateřské škole Semínko dne 4. června 2010, podle § 171 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. (Kapucianová, <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/ps/12799/pokusne-overovani-provozu-lesni-materske-skoly-lesnicek.html/>).

Záměrem pokusného ověřování bylo zjistit, jestli a za jakých podmínek je možné integrování lesní mateřské školy do provozu běžné mateřské školy, která je zapsaná v rejstříku škol. LMŠ nejsou a ani nemůžou být konkurencí pro mateřské školy, jsou jen alternativní formou předškolního vzdělávání dětí.

Třída Lesníček pracovala podle stávající legislativy pro preprimární vzdělávání, tedy podle Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Měla vypracovaný třídní vzdělávací program, podle kterého jsou děti za každého počasí v lese, okolní krajině a provádí zde většinu aktivit. Všechny činnosti souvisí s ročním obdobím, se změnami v přírodě. Na základě osobních zkušeností, smyslových zážitků

se seznamují s přírodními zákonitostmi, rozvíjejí kooperaci, fyzickou zdatnost, smyslové vnímání a sebedůvěru. LMŠ jsou zastoupeny všechny činnosti potřebné pro přípravu dítěte na vstup do základní školy. Edukace dětí v LMŠ probíhá v prostředí, které je pro děti přirozené (http://www.msmt.cz/file/10806_1_1/).

Na toto pokusné ověřování provozu LMŠ, které probíhalo ve školním roce 2010/2011 a 2011/2012, čekalo v České republice mnoho dalších pedagogů i rodičů. Pedagogové z řad nadšenců, kteří mají velmi blízko k dětem a přírodě. Rodiče měli dva důvody. Jedni viděli v LMŠ možnost, jak umístit své dítě do předškolního zařízení, protože je velký nedostatek volných míst v mateřských školách. Stávající legislativa neumožňovala zřizovat jiné předškolní zařízení než mateřskou školu a otevření nových tříd je pro zřizovatele tak nákladné, že si je nemohou dovolit. Druzí viděli možnost přiblížit vzdělávání svých dětí v prostředí přírody. Pilotní ověřování lesní mateřské školy Lesníček při Mateřské škole Semínko Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ukončilo a vyhodnotilo 22. března 2013. Z vyhodnocení vyplynulo, že vzdělávání v lesních třídách je možné jak z hlediska provozních podmínek, tak z hlediska obsahu vzdělávání realizovaného podle RVP PV. Co se týče modifikace stávajících platných právních předpisů, které stanovují hygienické normy pro školy a školská zařízení, bude MŠMT jednat s ministerstvem zdravotnictví na metodickém materiálu. V něm budou doporučující postupy pro edukaci, zřizování a provoz v lesních třídách integrovaných do mateřské školy, která je zapsána v rejstříku škol (<http://www.msmt.cz/search.php?action=results&query=Vyhlášení+pokusného+ověřování+provozu+integrované+lesní+mateřské+školy+Lesníček+při+Mateřské+škole+Semínko%2C+o>).

4 LESNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY V ČESKÉ REPUBLICCE

Podle Gründlerové (2010) je pro vývoj dítěte významná volná hra. Volná hra rozvíjí dětskou motoriku, myšlení, smyslové vnímání, představivost. Je stejně důležitá, ne-li důležitější než hra a činnosti řízené. Pro volnou hru, její rozvíjení, je podstatné vhodné prostředí. Pro děti okolo tří let to znamená vhodné prostředí, ve kterém může experimentovat s vhodným přírodním materiálem. V druhé polovině 20. století se prostředí ve městech, později i na vesnicích začalo upravovat takovým způsobem, že prostředí pro volnou hru zcela vymizelo. Písek, klacíky, tráva, kameny, potoky, kaluže dnes nejsou volně dostupné již ani na vesnicích. Proto jsou mateřské školy, nuceny vytvářet takové prostředí pro děti uměle na školních zahradách. Zakládají se přírodní zahrady. Od přírodních zahrad byl jen krůček k myšlence vzdělávání dětí v přírodním prostředí, které se nachází v blízkosti města či vesnice. Jde o vzdělávání v přírodě bez plotů.

4.1 Charakteristika lesních mateřských škol v České republice

Lesní mateřská škola, jak píše Vošahlíková (2010), je neobvyklý druh ekoškoly. Jedním z hlavních rysů je, že většina jejího denního programu probíhá venku v přírodě. Z organizačního hlediska můžeme rozčlenit lesní mateřské školy na tři základní druhy:

a) *samostatná lesní mateřská škola*

Zázemí tvoří srub, maringotka, jurta, kde mohou děti odpočívat, vykonávat činnosti za nepříznivého počasí a lze zde vařit čaj, ohřívat oběd. Nachází se tu i nezbytné pomůcky k venkovním aktivitám. Některé LMS nemají vlastní objekt či místnost, ale prostor vhodný jako zázemí při nepříznivém počasí si pronajímají od jiných institucí, jako jsou knihovny, skautské klubovny, školy, firmy.

Samostatné LMS se schází u objektu, který vlastní nebo si jej pronajímají, ale není výjimkou, že rodiče přivedou děti a vyzvedávají si je na autobusovém nádraží či zastávce. Samostatná LMS nespadá do žádné služby péče o dítě předškolního věku podle současného právního řádu, protože nesplňuje současné

legislativní podmínky. Proto nemůže být zařazena do rejstříku škol a čerpat příspěvky od státu na provoz a pedagogické pracovníky.

b) integrovaná třída lesní mateřské školy

Taková integrovaná třída lesní školy v běžné mateřské škole využívá zázemí mateřské školy, pedagogové pracují s dětmi podle RVP PV a využívá možnost stravování dětí v mateřské škole.

c) mateřské školy s prvky lesní mateřské školy v běžných MŠ nebo v ekoškolkách

Prvky běžné mateřské školy se prolínají se vzdělávacím programem lesní mateřské školy. Běžné mateřské školy využívají možnost vzdělávat děti v přírodě častěji a dlouhodoběji než jen při běžném pobytu venku jak jim to ukládá režim dne. Využívají možnost ekovycházek a projektového učení v přírodě (Vošahlíková, 2010).

Za lesní mateřskou školu nemůžeme pokládat mateřskou školu s velkou zahradou. Zahrada je ohraničený prostor s uměle vybudovaným prostředím, kdežto les je přírodní prostředí, které nabízí velké množství činností a situací k pozorování, které na zahradě není možné. Také neohraničený prostor vede děti k větší soudržnosti a vzájemné pomoci (Vošahlíková.T., <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/6531/lesni-materska-skola-zazemi.html/>).

4.1.1 Příčiny vzniku lesních MŠ z hlediska rodičů a pedagogů

U rodičů lze spatřovat tři důvody, proč zapsali děti do lesní mateřské školy:

Prvním z nich je akutní nedostatek míst pro jejich děti předškolního věku v běžných mateřských školách. Dnešní děti si nemohou hrát s dětmi ze sousedství, z ulice, protože tomu brání nebezpečné prostředí. Mohou to být jak nebezpeční lidé, tak automobilová doprava. Rodiče jsou nuceni plánovat dětem denní program tak, aby děti měly možnost potkávat se se svými vrstevníky či kamarády. Proto se jeví mateřská škola jako vhodné prostředí pro setkávání se jejich dětí s ostatními dětmi a pro vzájemnou interakci. **Druhým** důvodem je jejich životní styl, způsob života, který souvisí s velmi kladným vztahem k přírodě. **Třetím** důvodem je zdraví jejich dětí. Děti, které jsou denně vzdělávány v přírodě, se otužují. V otevřeném prostoru se nenakazí bacily navzájem, jako jejich vrstevníci v uzavřených třídách mateřských škol. Dlouhodobý pobyt dítěte

v přírodě za každého počasí zlepšuje imunitní systém dítěte a tím se zlepšuje jejich celkový zdravotní stav.

Podle celorepublikového průzkumu, který byl zaměřený na zdravý vývoj dětí ve školce, rodině a přírodě a realizovala jej Asociace lesních mateřských škol, bylo zjištěno mnoho zajímavých informací. Výzkum proběhl ve školním roce 2011/2012. Ze závěrů tohoto výzkumu vyplynulo, že rodiče dětí z LMŠ si vybírají mateřskou školu podle zaměření a aktivit v mateřské škole. Rodiče z běžných mateřských škol upřednostňují dostupnost a pověst mateřské školy. Také bylo zjištěno, že rodiče dětí z LMŠ tráví více času v přírodě, na chalupě a s nimi i jejich děti (<http://lesnims.cz/node/2289>).

Environmentálním vzděláváním a osvětou (dále jen EVVO) se zabývá v české republice metodický pokyn MŠMT ČR č.16745/2008-22 ze dne 27. 10. 2008, který stanovuje a doporučuje zřizovatelům, ředitelům a školským zařízením postupy při vzdělávání v oblasti EVVO. Tyto postupy směřují k plnění kompetencí z této oblasti, které jsou zapracované do RVP. Pro předškolní vzdělávání v RVP PV. Pedagogové, kteří mají k EVVO blízko, vidí ve vzdělávání dětí v přírodě příležitost založit základy ke kladnému vztahu k přírodě, nastavit dětem vhodný žebříček hodnot slučitelný s udržitelným rozvojem, aby si vytvořily nekonzumní postoj k přírodě. Kde jinde než v přírodě, může pedagog seznámit předškolní děti s tím, že člověk je součástí přírody a příroda není jen kulisou nebo doplňkem pro život. V předškolním vzdělávání by mělo převažovat smyslové a prožitkové učení, pro které je nejlepší učebnou příroda. Převážná většina, ne-li všechny ostatní kompetence a vzdělávací oblasti z RVP PV, se zcela určitě dají plnit v přírodě, ale vztah k přírodě se u obrázků ve třídě vypěstovat nedá. Proto pedagogové, kteří mají blízko k přírodě, možnost vzdělávat děti v přírodě vítají, a stávají se učiteli v lesních klubech či lesních mateřských školách.

Dalším možným důvodem je i nepřijetí dítěte pedagoga do běžné mateřské školy. Tím, že založil LMŠ nebo je v ní zaměstnán, vyřešil na nějaký čas své zaměstnání i umístění dítěte do předškolního zařízení.

Je nutno dodat, že pedagogové v LMŠ mají většinou pedagogické zaměření, ale většinou ne přímo pro předškolní věk. Podle výzkumu z projektu Kořeny předškolní výchovy, má 60 % pedagogické **zaměření**, umělecký obor 18 %, zdravotnické 6 % a technické 6 %. Větší počet pedagogů v LMŠ má vysokoškolské vzdělání 30 % a 15 % v běžné MŠ (<http://lesnims.cz/node/2289>).

4.1.2 Příčiny vzniku lesních mateřských škol z hlediska společenského

V celosvětovém měřítku za poslední desetiletí dochází k odcizení se lidí přírodě, dochází k devastaci přírodního prostředí, které ustupuje požadavkům trhu. Lidé přes všechna varování žijí na úkor budoucích generací a neuvědomují si, že obnovitelnost přírodních zdrojů není nekonečná. Cestou k nápravě je pochopení přírodních zákonů, nalezení možných způsobů soužití lidí s přírodou tak, aby se zdroje nevyčerpaly a lidé sami sobě nezpůsobili zkázu. Jednou z cest je návrat k přírodě. Co to znamená? Lidé by se měli seznámit s přírodou, pochopit, jak je křehká a jak zdlouhavý je proces její obnovy. Je důležité, aby každý věděl, jakým způsobem sám může napomoci ochraně přírody, jak si má osvojit celou řadu environmentálních zvyků, jako je třídění odpadů, omezování jízd autem na nezbytně nutnou míru, nakupování bez množství zbytečných obalů apod. S tím vším by se měli seznámit již v předškolním věku. V tomto věku je dítě vnímavé, vytváří si prvotní náhled, seznamuje se s žebříčkem hodnot a vytváří si vztah k okolí. Děti také svým nadšením dokážou ovlivnit dospělé v jejich chování a jednání. Proto je důležité, aby děti měly možnost vzdělávat se v přírodním prostředí.

V České republice pak vyvstal ještě jeden důvod pro vznik LMŠ a tím je zvýšená porodnost. Demografická křivka neklesá a nedostatek míst v mateřských školách stále trvá a poptávka již několikátý rok za sebou převyšuje nabídku. LMŠ je forma předškolního vzdělávání, které je možno zřídit za minimálních finančních nákladů. Každé město či obec má pozemky, které může k těmto účelům poskytnout. Masivnějšímu rozšíření brání zatím legislativní překážky a to, že se stát finančně nepodílí na provozu LMŠ. Dnešní měsíční školné na celodenní docházku se pohybuje okolo čtyř až sedmi tisíc korun, což je pro běžnou rodinu nepřijatelné. V sousedním Německu, stát finančně podporuje tento typ vzdělávání a rodiče zde v přepočtu platí dva tisíce korun měsíčně. Pro společnost, ale i rodiče by to byla vítaná cesta k uskutečnění předškolního vzdělávání, pokud by LMŠ byly finančně dostupné pro běžnou rodinu.

4.2 Zázemí a možnosti vzniku lesních mateřských škol

Jelikož nejsou zatím žádná legislativní česká nařízení ani doporučení pro zázemí lesních mateřských škol (protože nejsou státem uznané jako vzdělávací zařízení), jsou evidované jako občanské sdružení a jako neziskové organizace nemusí splňovat požadavky na prostory a provoz pro běžnou mateřskou školu zapsanou v rejstříku škol.

Děti sami o sobě nevyžadují budovu či přístřešek pro své hry a činnosti. Pokud mají zajištěnu stravu, vhodné oblečení a péči, jsou v mnoha případech schopné snášet extrémní počasí daleko lépe než dospělí. Takovéto lesní mateřské školy jsou většinou dopolední, kdy si rodiče děti vyzvedávají před obědem nebo po něm, v případě silného mrazu či deště děti do školy nejdou nebo mají náhradní program v podobě návštěvy kina, muzea nebo divadla apod.

Nicméně někdy nastanou situace, kdy je dobré mít se kam uchýlit s dětmi za nepříznivého počasí nebo k snědení obědu. Typy přístřešků jsou různé. Mohou to být pojízdné maringotky, sruby, stany, domky nebo jurty. V těchto přístřešcích mohou mít děti náhradní oblečení a různorodé pomůcky pro činnosti v přírodě za každého ročního období. Jurtu například využívá Dětský klub Šárynka v Praze.

Dalším typem zázemí jsou u integrovaných lesních mateřských škol, třídy v budovách běžných mateřských škol, které jsou využívány k obědvání dětí nebo za nepříznivého počasí či k odpolednímu odpočinku dětí (Vošahlíková.T., <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/6531/lesni-materska-skola-zazemi.html/>).

Obrázek č. 2 Chata, jako zázemí dětského lesního klubu Stromík

http://www.stromik.cz/?page_id=11

Obrázek č. 3 Jurta, jako zázemí Dětského lesního klubu Cestička

<http://www.jinou-cestou.cz/detsky-lesni-klub-cesticka/>

Obrázek č. 3 Maringotka, jako zázemí dětské Lesní školky Větvička

<http://www.skolkavetvicka.cz/foto/foto-zazemi/foto-zazemi-maringotka/#mrg-jpg3>

Dnes je možné realizovat výchovu a vzdělávání dětí předškolního věku, prováděnou pobytem v přírodě, třemi způsoby.

První možností je mateřská škola státní či soukromá, zařazená v rejstříku škol. V tomto případě se může jednat o ekoškolku, která má ve vzdělávacím programu zařazeny prvky lesních mateřských škol. Státní škola má podporu státu, získává dotace ze státního rozpočtu, podléhá všem legislativním normám pro předškolní vzdělávání

a její činnost je kontrolována Českou školní inspekcí. Soukromá škola má možnost získat dotace, které upravuje zákon č.306/1999 Sb. o poskytování dotací.

Druhá možnost je zřizování na základě živnosti a v tomto případě podléhá živnostenským zákonům a zřizovatel vytváří zisk. Takovouto formu předškolního vzdělávání stát nepodporuje žádnou dotací a rodiče hradí v plné výši náklady na vzdělávání dětí.

Třetí možností je péče dětí v předškolním věku formou neziskové organizace mimo rejstřík škol. Zde mohou zřizovatelé žádat o granty a příspěvky od obce, města či kraje pro neziskové organizace. Rodiče opět hradí všechny náklady na provoz zařízení.

4.3 Podmínky pro práci lesních mateřských škol

Podmínky pro materiální zajištění jsou u každé LMSŠ individuální, oproti mateřským školám zapsaným v rejstříku škol, na které se vztahují legislativní nařízení pro vznik a provoz a všechny je musí splňovat. Většina LMSŠ má své vlastní nebo pronajaté zázemí, o které se stará spolu s rodiči. Jelikož jsou děti převážnou část dne venku, nároky na vybavení jsou minimální. Co se týče podmínek pro vzdělávání, jsou pro pedagogy z hlediska přímé práce s dětmi velmi dobré. Oproti běžným MŠ je menší počet dětí na pedagoga, je možné v daleko větší míře uplatňovat individuální přístup k dítěti. Na pedagoga jsou z hlediska forem a metod kladeny větší požadavky. Za podmínek, kdy se prostředí ve kterém edukace probíhá, neustále mění, je u pedagoga nutná představitivost, flexibilita a větší vědomosti o prostředí kterém edukace probíhá. Větší nároky jsou kladeny na děti i pedagogy v oblasti bezpečnosti dětí. V přírodním prostředí bez plotů, musí pedagog předem vědět, do jakého prostředí s dětmi vstupuje a jaké nebezpečí zde může být. Větší nároky na pedagoga jsou kladeny v oblasti navazování vztahů s dítětem a získání si přirozené autority. Děti navštěvují LMSŠ jen několik dní v týdnu, jinak jsou v klasické MŠ nebo doma s rodičem. Děti mohou být zpočátku ostýchavé, plačtivé a až si zvyknou na pedagoga i kolektiv dětí, jsou opět doma a přijdou zase další týden.

4.3.1 Počet dětí a pedagogů v lesních mateřských školách

Podle §2 vyhlášky 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání má mít jednotřídní mateřská škola nejméně 15 dětí nebo pokud je mateřská škola v obci jenom jedna s jednou třídou, může mít nejméně 13 dětí. Běžná třída se naplňuje do počtu 24 dětí.

Tatáž vyhláška v §5 stanoví řediteli mateřské školy zajistit na 20 dětí z běžných tříd jednoho pedagogického pracovníka, pokud jsou děti v prostředí náročném na bezpečnost, může ředitel určit dalšího pedagogického pracovníka nebo jinou zletilou osobu a to ve výjimečných případech (<http://www.uplnezneni.cz/vyhlaska/14-2005-sb-o-predskolnim-vzdelavani/>), netýká se to tedy každodenního vzdělávání dětí v přírodě. Toto je jedna z největších překážek pro častý pobyt v přírodě, protože zde nejde o vycházku. Ve většině případů jsou na vycházku v běžné třídě dvě učitelky, ale není výjimkou, že z důvodu nižších úvazků učitelek, jde s 20 dětmi jenom jeden pedagog. V lesních mateřských školách takový systém nepřichází v úvahu. Je zde zapotřebí neustále dvou dospělých osob způsobilých k právním úkonům, nejlépe jeden s pedagogickým vzděláním.

Protože lesní mateřské školy nejsou zapsány v rejstříku škol, nemohou dostávat dotace od státu jako běžné mateřské školy, které jsou zapsány v rejstříku škol. Jelikož ministerstvo ukončilo pilotní ověřování integrované lesní mateřské školy jako úspěšné, vyplývá otázka, zda a do jaké výše bude stát přispívat na pedagogické pracovníky.

Další otázka, která vyvstane, bude vzdělání pedagogických pracovníků v lesních mateřských školách. Drtivá většina z nich nemá pedagogické vzdělání pro předškolní věk nebo zaměřené na pedagogiku předškolního věku, požadované v zákoně 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Pokud bude stát přispívat na provoz lesních mateřských škol, bude požadovat i odpovídající vzdělání. Jaký vliv to bude mít na lesní mateřské školy? Půjdou nyníější pedagogové studovat předškolní vzdělávání?

Dnes platí rodiče v lesních školkách vysoké školné hlavně z toho důvodu, že musí přispět na platy pedagogů.

Například v lesní školce Větvička mají na patnáct dětí dva pedagogy a na dvacet dětí pak mají dva pedagogy a asistenta. Dítě s celodenní docházkou od 8-16 hod, pět dní v týdnu platí 6000Kč školné za měsíc (<http://www.skolkavetvicka.cz/organizacni-podminky/>).

Lesní mateřská školka Sýkorka uvádí cenu za dva dny v týdnu 2880 Kč, za tři dny v týdnu 4080 Kč a za celotýdenní docházku 5600 Kč školné za měsíc (<http://skolka.eps.cz/registrace-deti/cenik/>).

4.3.2 Oblečení a materiální zajištění v lesní mateřské škole

Oblečení, vybavení a způsob oblékání dětí je pro všechny LMŠ vesměs stejný, může se měnit pouze v jednotlivostech, podle zkušeností jednotlivých pedagogů. Jako příklad nám může posloužit seznam oblečení, materiálního vybavení a způsob vrstvení oblečení z LMŠ Větvička, který mají pro potřebu rodičů napsaný na svých internetových stránkách.

Seznam oblečení, materiálního vybavení:

„V průběhu celého roku dítě bude potřebovat „dětský“ batůžek s nastavitelnou délkou ramenních popruhů a hrudním pásem, s úložným prostorem cca 6-7 l. A do něj:

- *krabičku na svačinu, láhev na pití, v zimě malou termosku*
- *igelitový sáček na poklady*
- *kapesníky*
- *náhradní ponožky a spodní prádlo*

Je třeba uplatňovat „cibulové vrstvení“ oblečení, tak aby nebránilo dětem v pohybu.

Doporučení a zkušenosti z praxe lesních školek:

Zimní období:

- 1. Funkční vrstva: odvádí vlhkost pryč od pokožky, vhodné jsou přírodní materiály, např. vlna (hřeje, i když je vlhká, má částečně samočisticí schopnost) pokud ji děti snesou, nebo jiné funkční prádlo.*
- 2. Střední vrstva: je zateplovací vrstvou, zde jsou vhodné opět vlněné svetry, fleece. Při velkém chladu je vhodné vrstvit více slabších zateplujících vrstev.*
- 3. Vnější vrstva: je izolační vrstva, musí být nepromokavá, větru odolná, ale zároveň prodyšná.*
- 4. Ochrana pokožky obličeje a rukou: ochranný mastný krém*

Drobné záludnosti, jako je třeba

- *přechod kalhot a bot, lze vyřešit gumou na konci nohavic anebo nejlépe pomocí návleků*
- *volba **rukavic** vzhledem k propojitelnosti s rukávem bundy, vhodné palcové nepromokavé hřejivé rukavice s delším límcem, 1x náhradní do batůžku a na dobu oběda rukavice s odklopitelnou špičkou chránící holé prsty*
- ***šála a čepice**, zde se velmi dobře hodí kukla doplněná šálou*
- *různá zapínání a zipy, děti by jejich otevírání a zavírání měly zvládat, aby si mohly pocít tepla samy regulovat v průběhu dne*

Nepromokavé kalhoty je vhodné práť co nejméně

Ze zkušenosti doporučujeme nepromokavé oblečení značky KoziKids, Tchibo, Kiba, Reim

*Děti budou také určitě potřebovat **holínky a pláštěnku**.*

Teplé a suché dny:

Prodyšné oblečení s dlouhým rukávem a dlouhé kalhoty, nejlépe z přírodních materiálů. Oblečení je vhodnější volit světlejší, které odráží sluneční paprsky a lépe chrání před klišťaty. Vhodná pokrývka hlavy – kšiltovka, klobouk obojí možné i s ochranou týla.

Obuv

Nejlépe kotníčkové membránové plné boty. Při výběru obuvi zvolte velikost o číslo větší, vytvoříte vzduchovou vrstvu, která pomůže udržet chodidla v teple, a také proto, že dětské nohy rychle rostou. Ponožky by měly odvádět vlhkost – nejlepším zateplením se jeví dvě vrstvy vlněných ponožek v kombinaci s voděodolnými botami.“
(<http://www.skolkavetvicka.cz/organizacni-podminky/>).

Oblečení mají pedagogové stejně kvalitní a oblečené stejným způsobem (vrstvení) jako děti. Materiální zajištění vždy záleží na prostředí, do kterého se ten den třída chystá navštívit. Pokud je třída v blízkosti chatky, maringotky či jurty, vezmou si pedagogové pouze pomůcky nutné ke vzdělávací činnosti. Jestliže je místo vzdálenější, vezmou si pedagogové vozík a do něj pomůcky jako jsou hračky, náradí, mobilní telefon, lékárníčku, vodu na umytí rukou, náhradní oblečení pro děti, v zimě teplý čaj. Existuje několik základních součástí výbavy do přírody.

Vybavení pro pedagogy:

- „*Mobilní telefon, seznam kontaktů na rodiče a zástupce rodičů,*
- *Lékárnička,*
- *plachta proti dešti, která může sloužit i jako podložka („stůl“),*
- *velká karimatka (pro případ převlékání dětí, na sezení),*
- *univerzální náhradní oblečení,*
- *role igelitových sáčků, balení vlhčených ubrousků a papírových kapesníků, provázek/lano,*
- *fleecová deka (pro rychlé zahřátí v zimě),*
- *lopatka/přenosné suché WC (Vošahlíková, 2010, s. 53).*

4.3.3 Režim dne v lesních mateřských školách

Režim dne je pro děti předškolního věku, jejich rodiče i pro pedagogy velmi důležitý. Děti v tomto věku potřebují pravidelný režim a činnosti, které se opakují. Vedou děti k pocitu jistoty a uspokojení. Rodiče zase vědí, kdy mají dítě vodit či vyzvedávat z lesní mateřské školy. Do běžné mateřské školy mohou rodiče vodit a vyzvedávat podle potřeby během celé provozní doby. V lesní mateřské škole, však děti odchází do lesa a jejich nepravidelný příchod či odchod během dne by narušoval tento pobyt. Opět zde hraje roli to, zda třída zůstává na pravidelném místě nebo putuje po různých místech v lese. Doba příchodu a odchodu je daná a rodiče ji musí dodržovat. V každé lesní mateřské škole mají svůj režim dne. Ten vychází z potřeb dětí a prostředí, ve kterém se ten den děti nachází. Uvádím zde režim dne sestavený podle některých LMŠ.

Příklad režimu dne dětí, který se skládá:

- z příchodu dětí,
- odchodu na místo, kde budou celé dopoledne,
- přivítání v kruhu, seznámení se s místem,
- individuální činnosti dětí,
- svačiny,
- skupinové řízené činnosti,
- odchod do budovy, kterou využívají jako zázemí,

- z obědů,
- z odpočinku dětí,
- z volné hry dětí,
- z odchodu domů.

Každý den může mít jinou podobu režimu dne. Děti tráví čas nejenom v přírodě, ale navštěvují divadelní představení, muzea, knihovnu, společné akce s rodiči a jiné doplňkové aktivity. Rodiče dětí jsou o těchto změnách včas informováni, aby děti vhodně oblekli. Oblečení, ve kterém chodí do lesa, není vhodné na divadelní představení nebo do knihovny.

4.3.4 Bezpečnostní pravidla a pravidla třídy v lesní mateřské škole

Aby byla dodržena všechna bezpečnostní pravidla, je nutné, aby pedagogové spolupracovali s majitelem pozemku nebo s lesníkem. Především pedagogové musí velmi dobře znát prostředí, do kterého děti vezmou, aby dětem úskalí daného prostoru předem oznámili a dohodli si pravidla pro takové prostředí. Měli by znát jedovaté rostliny, lesní práce, které zde probíhají a v neposlední řadě sledovat každý den předpověď počasí, které velmi významně ovlivňuje pobyt v přírodě. Dodržování bezpečnostních pravidel je důležité v běžné mateřské škole stejně jako v lesní. Důležité je tato pravidla dětem vysvětlit a důsledně je dodržovat. Pravidla by měla být stručná a pro děti srozumitelná. Při nedodržování pravidla je možné v lesní mateřské škole používat signál, který dětem pravidlo připomene např. píšťalka při vzdálení se od pedagogů natolik, že jejich volání dítě neuslyší. O pravidlech by měli být informováni i rodiče.

Nejčastější bezpečnostní pravidla používaná v Německu při pobytu v přírodě, ale jsou vhodná pro použití v lesních mateřských školách v České republice, uvádí Vošahlíková v knize Ekoškolky a lesní mateřské školy:

- *„Zůstat na dohled či doslech pedagogického doprovodu,*
- *je-li dítě voláno jménem, vždy odpoví,*
- *při cestě lesem čekat na domluvených místech,*

- *při práci s nožem či pilou sedět, ve věku čtyř let pracovat s ostrými nástroji pouze pod dohledem dospělé osoby,*
- *nádobí a přístroje z batohu dětí jsou určeny pouze na jídlo, ne na hraní,*
- *v lese nenechávat odpadky,*
- *nelézt na stohy dříví,*
- *větve nenosit ve výšce očí ostatních,*
- *potřebu vykonávat na místě určeném pedagogem,*
- *bez dovození učitele nejíst nic nalezeného v lese,*
- *zkoumaných hub se nedotýkat rukou, pouze klacíkem,*
- *neodcházet s lidmi, které v lese potkáte (ani se známými) (Vošahlíková, 2010, s. 55).*

4.3.5 Spolupráce s rodiči v lesních mateřských školách

Při zakládání lesní mateřské školy je nutné uskutečnit informační schůzku pro rodiče, veřejnost, zástupce obce, lékaře a správce či majitele pozemku, na kterém bude lesní mateřská škola působit. Je velmi důležité seznámit všechny zúčastněné s tím co je lesní mateřská škola, za jakých podmínek působí, jaké jsou možnosti spolupráce se všemi zúčastněnými. Míra pomoci rodičů je různá. Od finančních darů až po údržbu místa, které LMS používají jako zázemí při nepříznivém počasí či k odpolednímu odpočinku. Velmi často se jedná o zajištění, řezání a uskladnění dříví na zimu. Většina lesních mateřských škol má své zázemí v lese nebo blízko lesa, kde nejsou inženýrské sítě. Proto se vaří a topí v kamnech na dřevo. Rodiče se mohou podílet na přípravě slavností, které jsou pro rodiče a děti společné. Společně se také v rámci brigád starají o přilehlá okolí chat, jurt, maringotek.

Vhodné je mít na schůzce budoucí pedagogy a někoho, kdo má již s lesní mateřskou školou zkušenosti a dovede odpovědět na dotazy z praxe. Jedním z hlavních úkolů je seznámit s myšlenkou a pravidly lesní MŠ. Někteří z rodičů mohou mít zkreslené informace o tomto typu mateřské školy z médií nebo je zaujala jako moderní novinka a nedovedou si představit, co obnáší celodenní pobyt dětí v přírodě. Pravidlo, které je zásadní pro pobyt v přírodě, pro všechny aktivity v přírodě, znají velmi dobře i v Norsku, kde vzdělávání v přírodě patří do běžných mateřských škol. „Norové

všeobecně uznávají, že neexistuje špatné počasí, jen lidé jsou špatně oblečení.“ (Lacinová, 1999 s. 21). Toto pravidlo musí rodiče chápat, nemohou se zlobit na dítě nebo pedagoga za roztrhané, ušpiněné či zničené oblečení.

Je také vhodné seznámit rodiče s riziky, která plynou s pobytem v lese, v přírodě. Nejčastěji to jsou drobná poranění a od jara do podzimu je riziko přisátí klíštěte. Důležité je seznámit rodiče s tím, jak tomu lze předcházet. U klíšťat je možné předcházet přisátí tím, že děti mají vhodné oblečení a na oblečení a boty se aplikuje postřík. Drobným poraněním, jako jsou oděrky a škrábance se nelze vyhnout a rodiče s nimi musí počítat.

II PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ K ENVIRONMENTÁLNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ PREPRIMÁRNÍHO VĚKU

Výzkumné šetření je zaměřeno na elementární environmentální vědomosti dětí z mateřských škol a dětí z lesních mateřských škol. Vědomosti těchto dětí budou dále porovnávány ve věkových kategoriích tři, čtyř, pěti a šesti let. Prostředí, ve kterém probíhá vzdělávání dětí z obou mateřských škol je velmi rozdílné, ale obsah vzdělávání v environmentální oblasti je stejný. Na straně jedné les, příroda a pedagogové s vysokoškolským vzděláním, ale jiného zaměření než je preprimární věk. Na straně druhé probíhá vzdělávání ve třídě nebo školní zahradě, které také provádí pedagogové s vysokoškolským vzděláním, ale zaměřeným na preprimární věk.

5.1 Cíle výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření je zjistit, zda ovlivnila výuka v přírodě elementární vědomosti v environmentální oblasti u dětí z lesních mateřských škol tak, že tyto děti dosáhnou vyšší četnosti správných odpovědí ve výzkumném šetření, než děti vzdělávané v environmentální oblasti v prostředí třídy a školních zahrad běžných mateřských škol. Dalším cílem bude zjistit, zda děti tříleté, z lesní mateřské školy, dosáhnou lepších elementárních vědomostí z environmentální oblasti než děti tříleté z běžné mateřské školy. Stejný cíl budeme sledovat i u dětí čtyřletých, pětiletých a šestiletých.

5.2 Problémy výzkumného šetření

V rámci výzkumného šetření jsme si stanovili tyto problémy výzkumného šetření:

Problém výzkumného šetření č. 1:

Děti z lesní mateřské školy budou mít větší relativní četnost správných odpovědí při vyjmenovávání zvířete žijící v lese, než děti z běžné mateřské školy.

Problém výzkumného šetření č. 2:

Děti z běžné mateřské školy budou mít větší relativní četnost správných odpovědí při vyjmenovávání ovoce, než děti z lesní mateřské školy.

Problém výzkumného šetření č. 3:

Děti z lesní mateřské školy budou mít větší relativní četnost správných odpovědí při vyjmenovávání rozdílů mezi, lesem a městem, než děti z běžné mateřské školy.

5.3 Metodologie výzkumného šetření

Vzorek výzkumného šetření se skládá ze tří lesních mateřských škol, které pracují podle RVP PV. Obsah vzdělávání je tedy stejný, jako v běžných mateřských školách. Každá z nich byla založena v roce 2011. Mají tedy tříletou zkušenost s provozem v lesní mateřské škole. Pracují zde jako pedagogové lidé, s vysokoškolským vzděláním, ale jiného zaměření, než je preprimární věk. Dále se výzkumný vzorek skládá ze dvou tříd běžných mateřských škol, kde také probíhá vzdělávání podle RVP PV. Všichni pedagogové v těchto třídách mají aprobaci pro preprimární vzdělání, z toho tři ze čtyř pedagogů mají vysokoškolské vzdělání.

Výzkumný vzorek z lesních mateřských škol:

Heterogenní třída lesního klubu Za humny v Ivančicích

Zázemí této lesní mateřské školy se nachází u lesa v budově bývalé ubytovny pro stavební dělníky, která poskytla k pronájmu jednu místnost a sociální zařízení. Děti mají možnost využívat i okolní zahradu. V době, kdy bylo prováděno výzkumné šetření, byly některé děti nemocné. Výzkumného šetření se zúčastnily děti v tomto složení: Jedno tříleté dítě, jedno čtyřleté dítě, jedno pětileté dítě a žádné šestileté dítě.

Heterogenní třída LMŠ Klíček v obci Modrá

Tato lesní mateřská škola funguje od dubna 2011. Dopoledne je v přírodě, na oběd a odpolední odpočinek jako zázemí využívá starou základní školu v obci Modrá. Děti mají sraz v Uherském Hradišti na autobusové zastávce, odtud odjíždí do katastru obce Modrá. Odpoledne si je rodiče na zastávce v Uherském Hradišti také vyzvednou. Výzkumného šetření se zúčastnily děti v tomto složení:

Tři tříleté děti, sedm čtyřletých dětí, dvě pětileté děti a jedno šestileté dítě.

Heterogenní třída lesní mateřské školky Sýkorka Brno

Tato lesní mateřská škola funguje od března roku 2011. Zázemí má v Mokré Hoře u Brna. Oplocenou zahradu se zděnou chatkou, zastřešenou verandou a maringotku využívají při obědě, odpoledním odpočinku a za nepříznivého počasí. Výzkumného šetření se zúčastnily děti v tomto složení:

Tři tříleté děti, tři čtyřleté děti, šest pětiletých dětí a čtyři šestileté děti.

Výzkumný vzorek z běžných mateřských škol:

Heterogenní třída „Berušek“ v MŠ Rohatec

Tato MŠ se nachází uprostřed obce, má svoji zahradu s herními a environmentálními prvky. Jednou za měsíc mají děti dopolední vycházku do okolí obce. Výzkumného šetření se zúčastnily děti v tomto složení:

Čtyři tříleté děti, čtyři čtyřleté děti, deset pětiletých dětí a čtyři šestileté děti.

Heterogenní třídě v MŠ Družstevní čtvrť Hodonín

MŠ se nachází uprostřed města s vlastní zahradou s herními prvky. Probíhají běžné vycházky do okolí MŠ, les se zde nevyskytuje. Výzkumného šetření se zúčastnily děti v tomto složení:

Jedno tříleté dítě, dvě čtyřleté děti, sedm pětiletých dětí a čtyři šestileté děti.

Výzkumné šetření probíhalo od ledna do března 2014 formou návštěvy v lesní mateřské škole nebo v mateřské škole. Protože se jedná o děti předškolního věku, nejprve jsem navázala s dětmi kontakt a navzájem jsme se představily.

Byly použity výzkumné metody:

Strukturované interview

- Přesně dané otázky,
- vhodně vybrané prostředí,
- je nutné navázat s respondentem kontakt,
- odpovědi jsou zaznamenávány formou zápisu do záznamového archu (Gavora, 2000),
- zaznamenáváno je počet správných odpovědí.

Toto interview mělo sedmnáct přesně stanovených otázek. Otázky z interview jsou v příloze č. 1. Interview probíhalo v prostředí třídy nebo zázemí, na které jsou děti zvyklé. Na dohled dětí byl i jejich pedagog, aby děti měly pocit bezpečí a jistoty, což by mělo kladně ovlivnit jejich ochotu odpovídat.

Další metodou, která byla použita, je didaktický test. Tento test měří výkonnost jedince v určitých oblastech. Jedná se o nestandardizovaný didaktický test. Tyto testy si sestavují pedagogové sami pro svoji potřebu.

Nestandardizovaný didaktický test

- Test je zkouška, stejná pro všechny účastníky,
- je to objektivní zjištění zvládnutého učiva (Chrástka, 2007).

Před děti jsem položila žalud, kaštan, smrkovou větvičku s šiškou a borovicovou větvičku s šiškou. Děti měly pojmenovat tyto přírodniny.

Výzkumný vzorek skládá:

Celkový počet dětí, který se zúčastnil výzkumného šetření, se skládá z šedesáti osmi dětí. Z toho je třicet šest z běžné mateřské školy a třicet dva z lesní mateřské školy.

Tabulka č. 7 Složení výzkumného vzorku

Složení výzkumného vzorku		
věk	MŠ	LMŠ
tříletí	5	7
čtyřletí	6	11
pětileť	17	9
šestiletí	8	5
Celkem	36	32

5.4 Rozbor výzkumného šetření

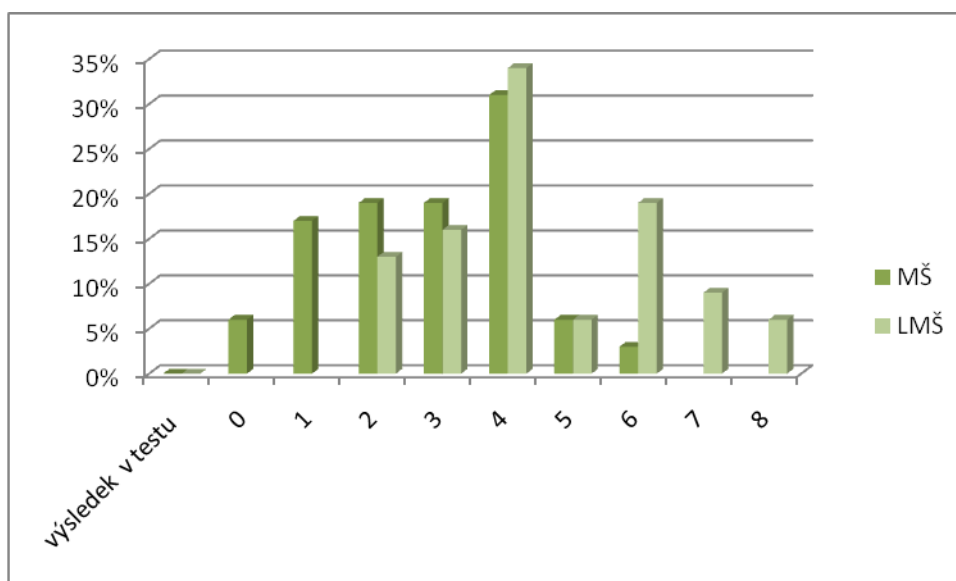
5.4.1 Vyjmenuj zvěř žijící v lese.

Z tabulky vyplývají odpovědi dětí z mateřských škol a z lesních mateřských škol na první otázku z dotazníku. Podle relativní četnosti můžeme zjistit, že některé děti z mateřských škol nedokázaly vyjmenovat zvěř žijící v lese a četnost dalších odpovědí byla nižší než u dětí z lesních mateřských škol, které ve třech procentech relativní četnosti dosáhly na nejvyšší počet odpovědí. Podle přílohy č. 2 lze odvodit, že děti tříleté, čtyřleté, pětileť i šestileté z lesní mateřské školy, dosahovaly lepší výsledky v relativní četnosti opovědí na otázky, než děti z mateřských škol.

Tabulka č. 8 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj zvěř žijící v lese.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	2	6%	6%	0			
	1	6	17%	22%	1			
	2	7	19%	42%	2	4	13%	13%
	3	7	19%	61%	3	5	16%	28%
	4	11	31%	92%	4	11	34%	63%
	5	2	6%	97%	5	2	6%	69%
	6	1	3%	100%	6	6	19%	88%
	7				7	3	9%	97%
	8				8	1	3%	100%
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 1 Porovnání relativní četnosti znalosti lesní zvěře.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

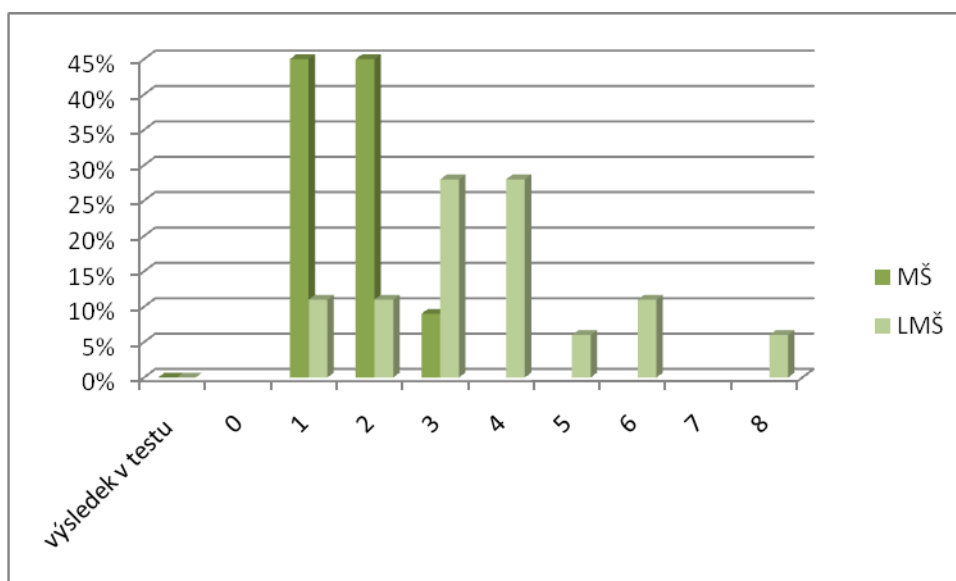
5.4.2 Vyjmenuj domácí zvířata.

Tabulka nám poskytuje údaj o tom, že děti z lesní mateřské školy měly v odpovědích o 51% více vyšších odpovědí, než děti z mateřských škol. Z přílohy č. 3 vyplývá, že větší relativní četnost v odpovědích měly děti tříleté, čtyřleté a pětileté z lesní mateřské školy. Šestileté děti z mateřských škol dosáhly lepší relativní četnosti v odpovědích, než děti z lesních mateřských škol.

Tabulka č. 9 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj domácí zvířata.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0				0			
	1	5	45%	45%	1	2	11%	11%
	2	5	45%	91%	2	2	11%	22%
	3	1	9%	100%	3	5	28%	50%
	4				4	5	28%	78%
	5				5	1	6%	83%
	6				6	2	11%	94%
	7				7			
	8				8	1	6%	100%
	celkem	11	100%		celkem	18	100%	

Graf č. 2 Porovnání relativní četnosti znalosti domácích zvířat.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

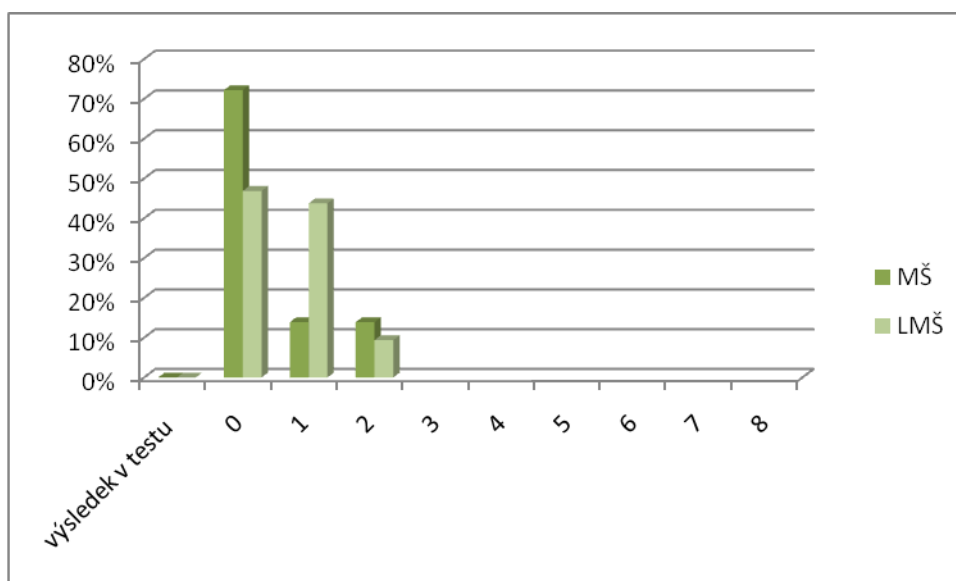
5.4.3 Který pták odlétá do teplých krajín?

V této otázce měly děti z mateřských škol 72 % relativní četnost bez odpovědi, oproti 47% relativní četnosti bez odpovědi u dětí z lesních mateřských škol. Děti z LMŠ odpovídaly v 53% relativní četnosti správně. Výrazně lepší o 45 % správných odpovědí měly v porovnání obou mateřských škol čtyřleté děti z LMŠ. O 62% lepší odpovědi měly i šestileté děti z LMŠ (příloha č. 4).

Tabulka č. 10 Porovnání odpovědí na otázku: Který pták odlétá do teplých krajín?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	26	72%	72%	0	15	47%	47%
	1	5	14%	86%	1	14	44%	91%
	2	5	14%	100%	2	3	9%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 3 Porovnání relativní četnosti znalosti ptáků odlétajících do teplých krajín.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

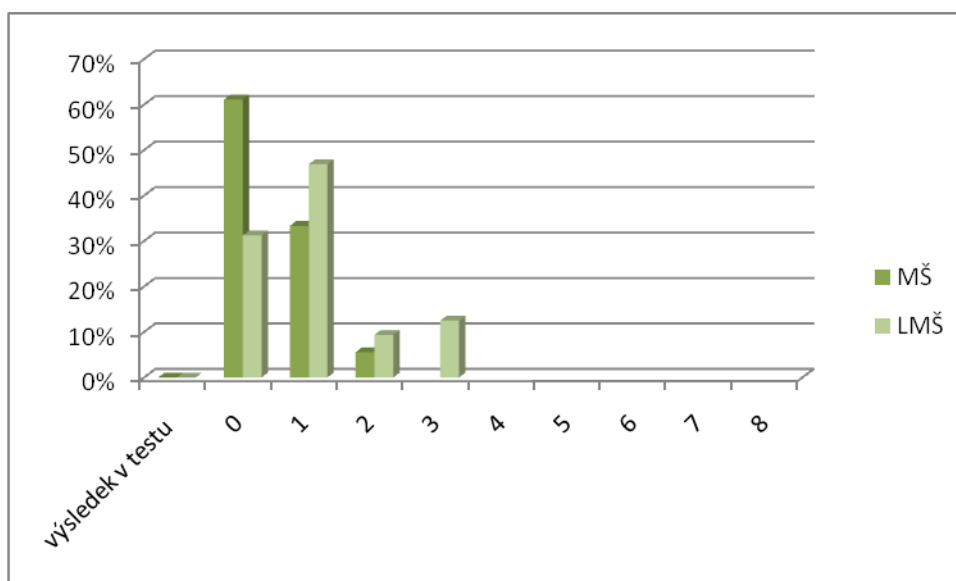
5.4.4 Které zvíře má zimní spánek?

V odpovědích na otázku odpověděly děti z LMŠ v 69 % správně a jen 31% bylo nesprávných. Děti z MŠ na tom jsou hůře, měly je 39 % správných odpovědí a 61 % relativní četnosti nesprávných odpovědí. U dětí šestiletých z LMŠ bylo 100 % správných odpovědí proti 63 % odpovědí dětí z mateřských škol. Děti tříleté, čtyřleté i pětileté z LMŠ, také dosáhly lepší relativní četnosti správných odpovědí, než děti z MŠ (příloha č. 5). I v této otázce dosáhly děti z LMŠ celkově lepších výsledků.

Tabulka č. 11 Porovnání odpovědí na otázku: Které zvíře má zimní spánek?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	22	61%	61%	0	10	31%	31%
	1	12	33%	94%	1	15	47%	78%
	2	2	6%	100%	2	3	9%	87%
	3				3	4	13%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 4 Porovnání relativní četnosti znalosti zvířat, která mají zimní spánek.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

5.4.5 Vyjmenuj ovoce.

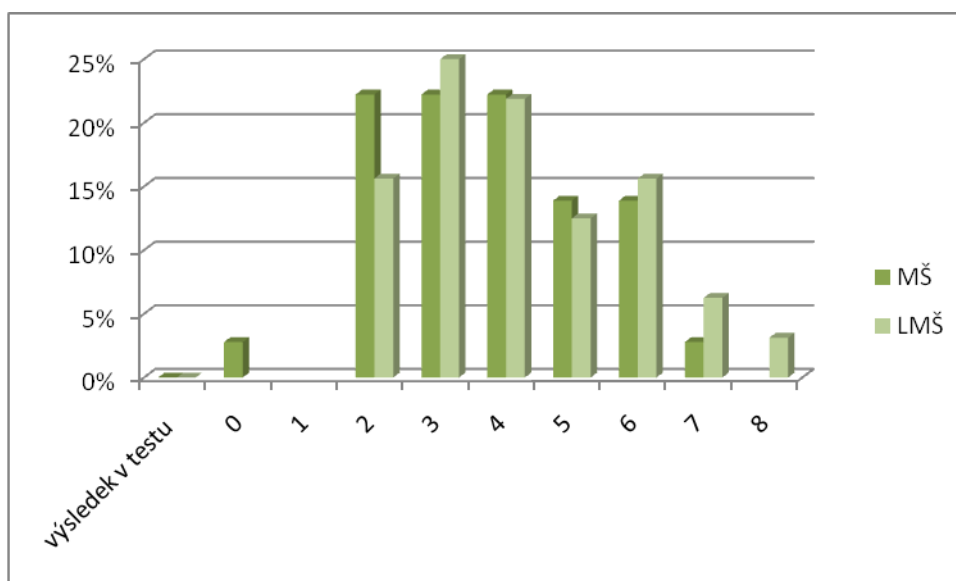
I v této otázce dosáhly děti z LMŠ lepších výsledků, ale ne tak výrazných. Děti z MŠ měly jen o 3 % méně správných odpovědí. Největšího rozdílu dosáhly děti šestileté (příloha č. 6),

100% dětí z LMŠ mělo odpovědi v rozmezí od pěti do sedmi bodů správných odpovědí na otázku, děti z MŠ měly 50 % odpovědí v rozmezí od dvou do čtyř bodů správných odpovědí. Všechny další věkové skupiny z výzkumného šetření dětí z LMŠ, dosáhly v této otázce lepších výsledků, než děti z MŠ.

Tabulka č. 12 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj ovoce.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	1	3%	3%	0			
	1				1			
	2	8	22%	25%	2	5	16%	16%
	3	8	22%	47%	3	8	25%	41%
	4	8	22%	69%	4	7	22%	63%
	5	5	14%	83%	5	4	13%	75%
	6	5	14%	97%	6	5	16%	91%
	7	1	3%	100%	7	2	6%	97%
	8				8	1	3%	100%
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 5 Porovnání relativní četnosti znalosti ovoce.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

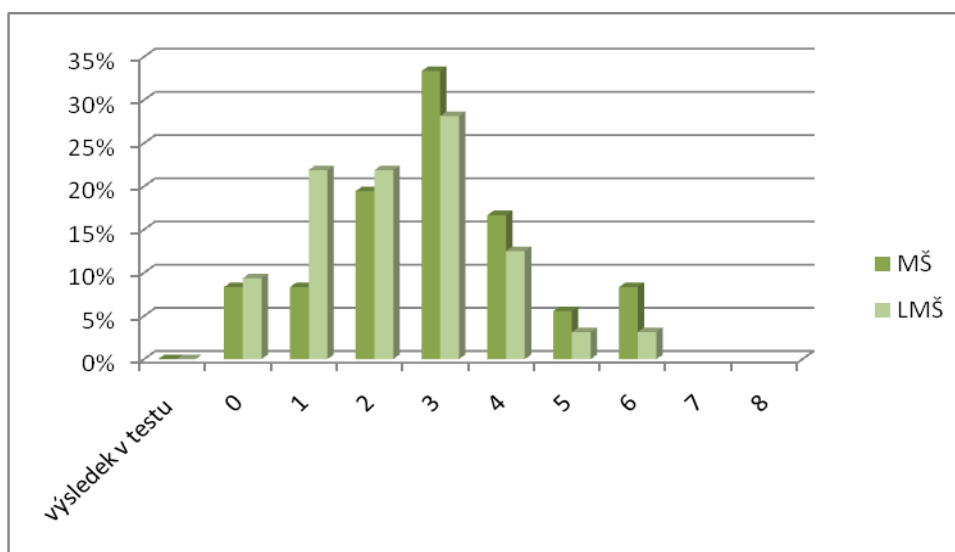
5.4.6 Vyjmenuj zeleninu.

Tato tabulka nám poskytuje informace o tom, že děti z MŠ dosáhly v této otázce lepších výsledků než děti z LMŠ. Mají jen o jedno procento více správných odpovědí a více procent u relativní četnosti od rozmezí tří až šesti bodů správných odpovědí na otázku. Celkově dosáhly děti tříleté o 29 % a čtyřleté o 9 % více relativní četnosti správných odpovědí. Pětileté a šestileté z LMŠ měli 100 % úspěšnost v odpovědích, z MŠ měli 6 % pětiletých a 13 % šestiletých relativní četnosti nesprávných odpovědí (příloha č. 7).

Tabulka č. 13 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj zeleninu.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	3	8%	8%	0	3	9%	9%
	1	3	8%	17%	1	7	22%	31%
	2	7	19%	36%	2	7	22%	53%
	3	12	33%	69%	3	9	28%	81%
	4	6	17%	86%	4	4	13%	94%
	5	2	6%	92%	5	1	3%	97%
	6	3	8%	100%	6	1	3%	100%
	7				7			
8				8				
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 6 Porovnání relativní četnosti znalosti zeleniny.

Graf ukazuje, že děti z mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z lesní mateřské školy.

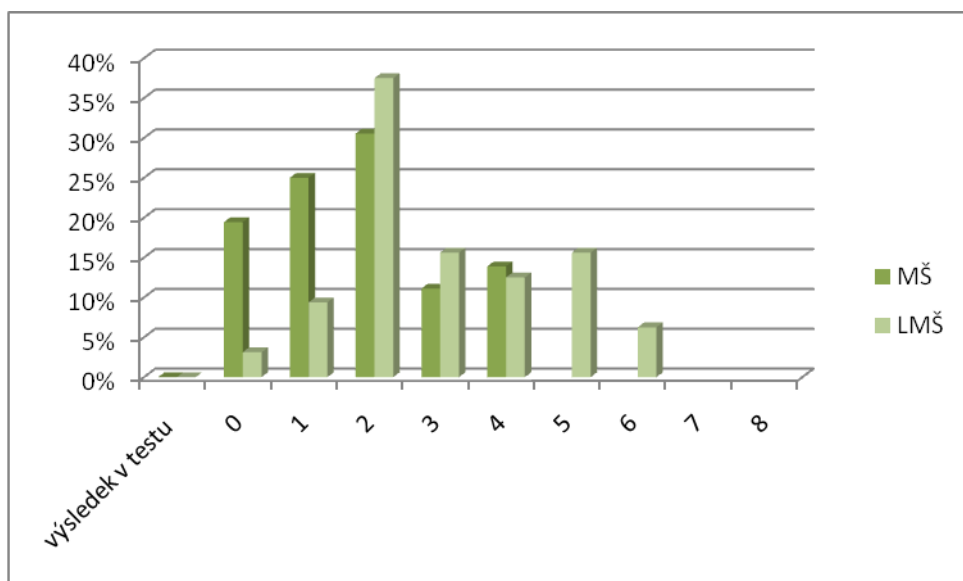
5.4.7 Jaký je rozdíl mezi lesem a městem?

Tato tabulka nám ukazuje, že děti z MŠ měly o 16 % více nesprávných odpovědí než děti z LMŠ. V rozmezí od dvou do šesti bodů správných odpovědí, dosahovaly děti z LMŠ více procent v relativní četnosti správných odpovědí, než děti z MŠ. 100 % šestiletých dětí odpovídalo v rozmezí od pěti do šesti bodů správných odpovědí, což u šestiletých dětí z MŠ nedosáhl nikdo. Tříletí z LMŠ měli 80 % relativní četnosti neúspěšných odpovědí a u dětí z MŠ jen 14 %. I čtyřleté a pětileté děti z LMŠ na tuto otázku měly lepší relativní četnost správných odpovědí (příloha č. 8).

Tabulka č. 14 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi lesem a městem?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	7	19%	19%	0	1	3%	3%
	1	9	25%	44%	1	3	9%	13%
	2	11	31%	75%	2	12	38%	50%
	3	4	11%	86%	3	5	16%	66%
	4	5	14%	100%	4	4	13%	78%
	5				5	5	16%	94%
	6				6	2	6%	100%
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 7 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílu mezi lesem a městem.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

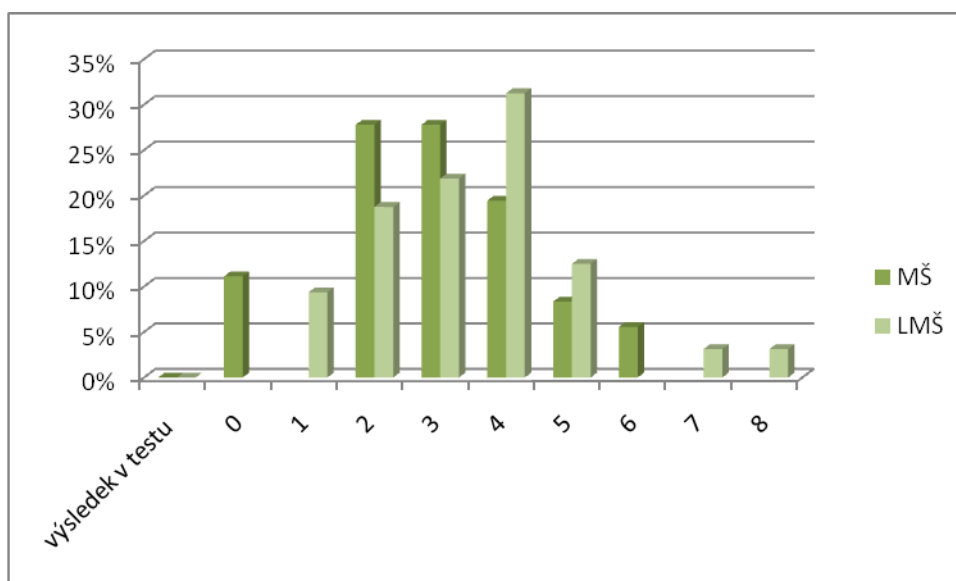
5.4.8 Jaké znáš počasí?

Děti z MŠ opověděly v 11 % relativní četnosti nesprávně, děti z LMŠ mají 100 % správných odpovědí. Dále mají 6 % odpovědí v rozmezí od sedmi do osmi bodů odpovědí. Děti z MŠ nedosáhly ani 1 % v relativní četnosti správných odpovědí v tomto rozmezí. Třileté děti z MŠ měly v této otázce o 14 % relativní četnosti správných odpovědí, jak vyplývá z přílohy č. 9. Čtyřleté, pětileté a šestileté děti z LMŠ dosáhly v této otázce lepší procento relativní četnosti správných odpovědí.

Tabulka č. 15 Porovnání odpovědí na otázku: Jaké znáš počasí?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	4	11%	11%	0			
	1				1	3	9%	9%
	2	10	28%	39%	2	6	19%	28%
	3	10	28%	67%	3	7	22%	50%
	4	7	19%	86%	4	10	31%	81%
	5	3	8%	94%	5	4	13%	94%
	6	2	6%	100%	6			
	7				7	1	3%	97%
	8				8	1	3%	100%
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 8 Porovnání relativní četnosti znalosti druhu počasí.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

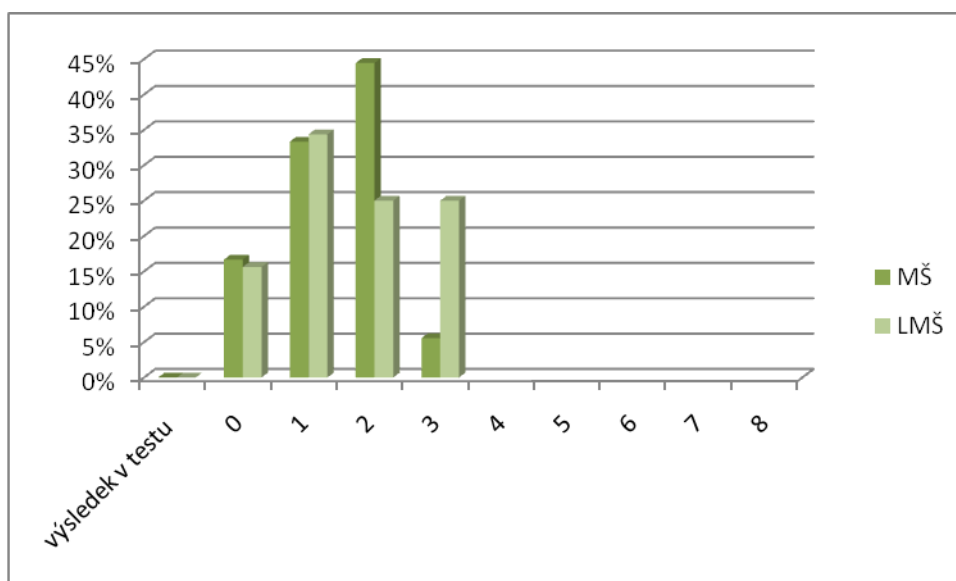
5.4.9 Jak se chráníš proti slunci?

Tabulka nám ukazuje, jak malý je rozdíl v odpovědích dětí z obou MŠ v této otázce. Děti z MŠ mají jen o jedno procento více nesprávných odpovědí než děti z LMŠ. V příloze č. 10 vidíme, že tříleté děti z MŠ dosáhly o 23 % lepšího výsledku v relativní četnosti správných odpovědí. Ostatní věkové kategorie dosáhly horšího výsledku než děti z LMŠ.

Tabulka č. 16 Porovnání odpovědí na otázku: Jak se chráníš proti slunci.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	6	17%	17%	0	5	16%	16%
	1	12	33%	50%	1	11	34%	50%
	2	16	44%	94%	2	8	25%	75%
	3	2	6%	100%	3	8	25%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 9 Porovnání relativní četnosti znalosti, jak se děti chrání proti slunci.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

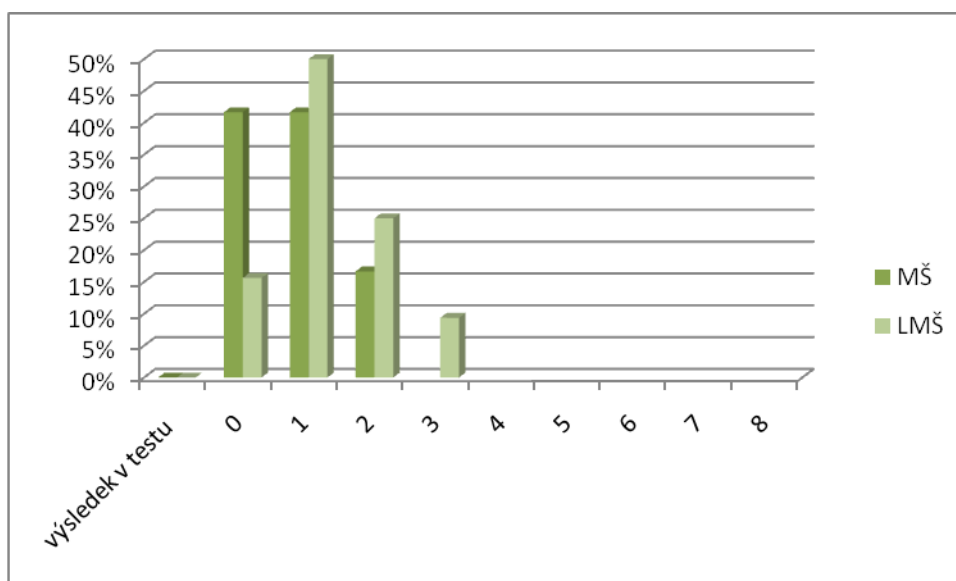
5.4.10 Jak se chráníš proti mrazu?

Tabulka nám poskytuje údaj, ze kterého lze vyčíst, že děti z MŠ mají 6 % nesprávných odpovědí ze 100 % a děti z LMŠ mají jen 3 % nesprávných odpovědí z 100% relativní četnosti. Celkově na tuto otázku odpověděly lépe děti z LMŠ. Podle přílohy č. 11 měly lepší výsledek v odpovědích než děti z LMŠ čtyřleté děti z MŠ, když měly 100 % správných odpovědí, zatímco děti z LMŠ jen 91 %. Úspěšnější ve dvou ze tří bodových výsledků v tabulce byly i děti šestileté.

Tabulka č. 17 Porovnání odpovědí na otázku: Jak se chráníš proti mrazu?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	2	6%	6%	0	1	3%	3%
	1				1			
	2	1	3%	8%	2	3	9%	13%
	3	5	14%	22%	3	5	16%	28%
	4	7	19%	42%	4	9	28%	56%
	5	10	28%	69%	5	7	22%	78%
	6	8	22%	92%	6	6	19%	97%
	7	3	8%	100%	7	1	3%	100%
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 10 Porovnání relativní četnosti znalosti, jak se děti chrání proti mrazu.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

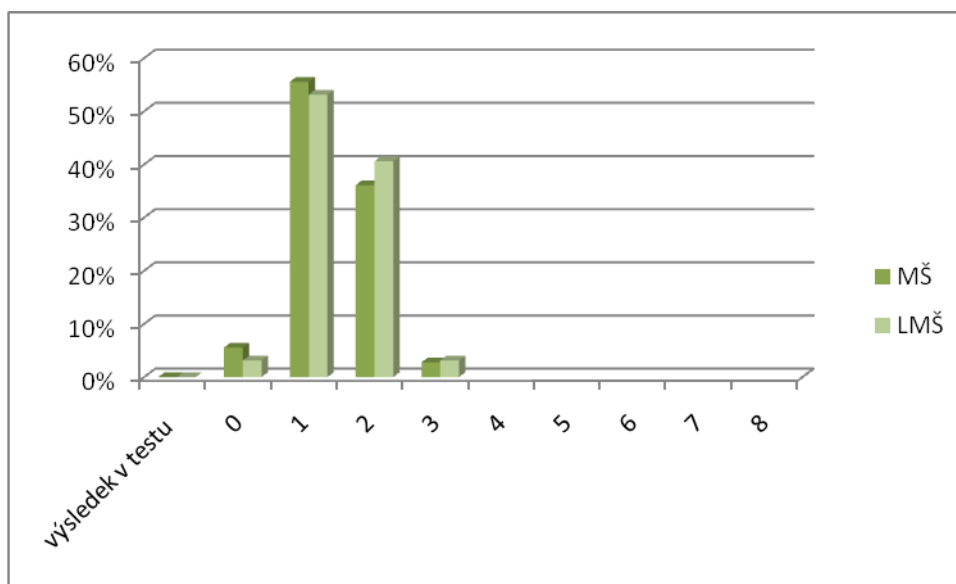
5.4.11 Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?

Z této tabulky je patrné, že v relativní četnosti správných odpovědí dosáhly děti z MŠ 94 % a děti z LMŠ 97 %. I v této otázce lépe odpovídaly děti z LMŠ. Ve věkovém rozmezí tři a pět let dosahovaly děti z MŠ lepší relativní četnost správných odpovědí než děti z LMŠ.

Tabulka č. 18 Porovnání odpovědí na otázku: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	2	6%	6%	0	1	3%	3%
	1	20	56%	61%	1	17	53%	56%
	2	13	36%	97%	2	13	41%	97%
	3	1	3%	100%	3	1	3%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 11 Porovnání relativní četnosti znalosti, kam dají děti sáček od svačiny ve městě.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

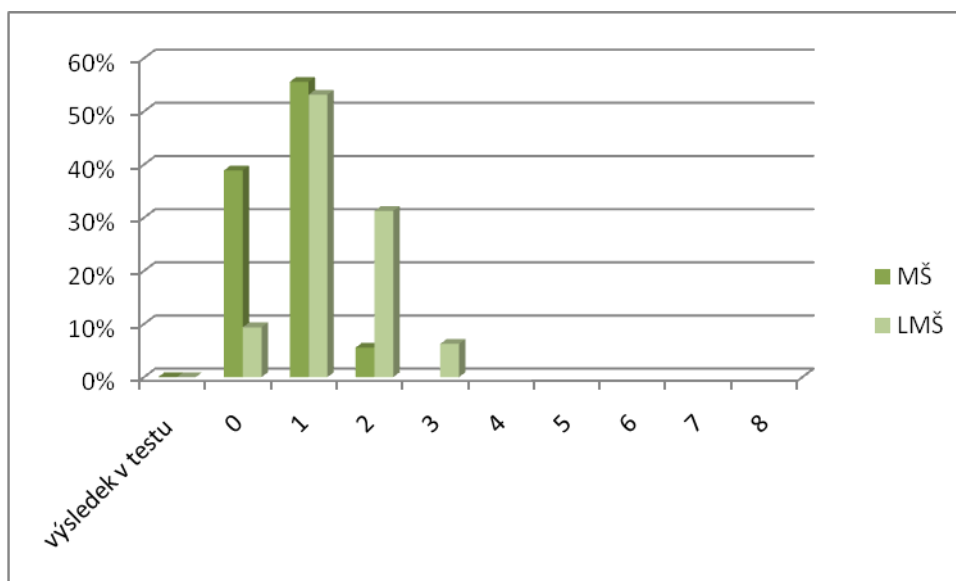
5.4.12 Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese?

Z této tabulky je zřejmé, že děti LMŠ mají jen 9% nesprávných odpovědí oproti 39 % nesprávných odpovědí v relativní četnosti. Dále mají děti z LMŠ více o 31 % relativní četnosti dvou a tří bodových odpovědí než děti z MŠ. Z přílohy č. 13 je možno vyčíst, že všechny věkové kategorie tří, čtyř, pěti a šestiletých dětí byly lepší v odpovědích děti z LMŠ. V této otázce dosáhly děti z LMŠ 91 % relativní četnosti správných odpovědí, děti z MŠ dosáhly 62 %.

Tabulka č. 19 Porovnání odpovědí na otázku: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	14	39%	39%	0	3	9%	9%
	1	20	56%	94%	1	17	53%	63%
	2	2	6%	100%	2	10	31%	94%
	3				3	2	6%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 12 Porovnání relativní četnosti znalosti, kam dají děti papír od svačiny v lese.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

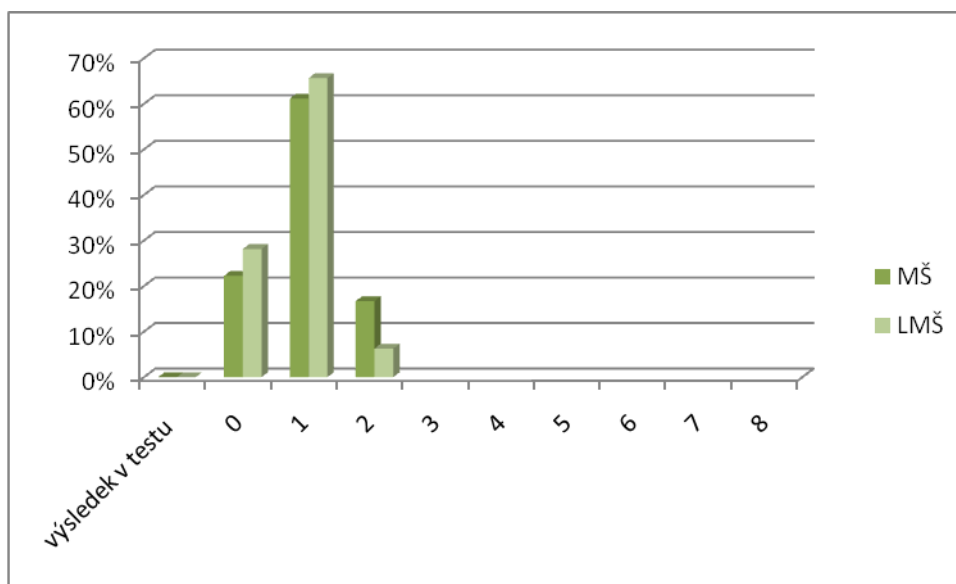
5.4.13 Kam dáš sáček nebo papír od svačiny na vesnici?

Tato tabulka ukazuje, že lepšího výsledku v relativní četnosti správných opovědí dosáhly děti z MŠ. Tyto děti mají o 6 % relativní četnosti nesprávných opovědí. Děti z MŠ mají podle přílohy č. 14, lepší relativní četnost správných opovědí ve věkové kategorii tří, pěti a šesti let.

Tabulka č. 20 Porovnání odpovědí na otázku: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny na vesnici?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	8	22%	22%	0	9	28%	28%
	1	22	61%	83%	1	21	66%	94%
	2	6	17%	100%	2	2	6%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 13 Porovnání relativní četnosti znalosti, kam dají děti papír od svačiny na vesnici.

Graf ukazuje, že děti z mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z lesní mateřské školy.

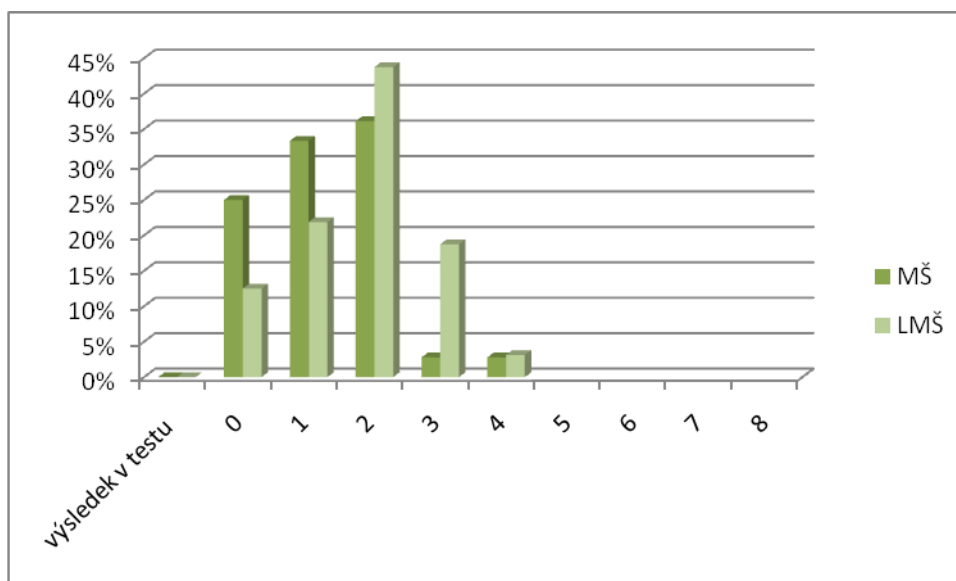
5.4.14 Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem a jehličnatým stromem?

Z této tabulky lze vyčíst, že děti z MŠ mají 75 % a děti z LMŠ 87 % relativní četnosti správných odpovědí. V této otázce celkově lépe odpověděly děti z LMŠ. Podle přílohy č. 15, dosáhly tříleté děti z MŠ o 13 % lepších výsledků v relativní četnosti správných odpovědí než děti z LMŠ. Kategorie čtyř, pěti a šestiletých dětí z MŠ dosáhla horších výsledků v relativní četnosti správných odpovědí, než stejná kategorie dětí z LMŠ.

Tabulka č. 21 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem a jehličnatým stromem?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	9	25%	25%	0	4	13%	13%
	1	12	33%	58%	1	7	22%	34%
	2	13	36%	94%	2	14	44%	78%
	3	1	3%	97%	3	6	19%	97%
	4	1	3%	100%	4	1	3%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 14 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílu mezi stromem jehličnatým a stromem ovocným.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

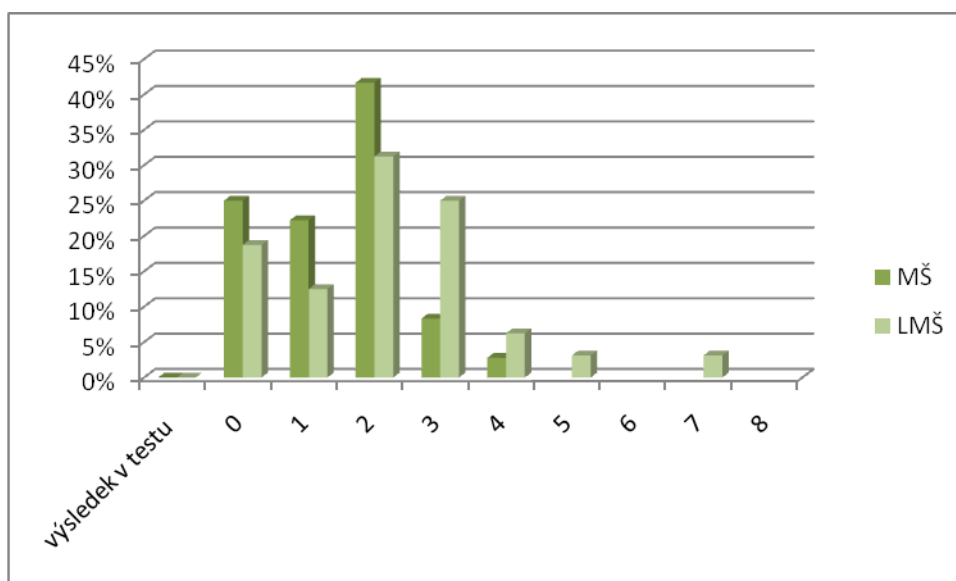
5.4.15 Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?

V této otázce dosáhly děti z LMŠ lepší relativní četnosti správných odpovědí. Děti z MŠ měly 75 % relativní četnosti správných odpovědí, děti z LMŠ měly 81 % relativní četnosti správných odpovědí. Podle přílohy č. 16, dosáhly pětileté a šestileté děti z LMŠ 100 % relativní četnosti správných odpovědí. Děti z MŠ pětileté 94 %, šestileté 75 % relativní četnosti správných odpovědí.

Tabulka č. 22 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	9	25%	25%	0	6	19%	19%
	1	8	22%	47%	1	4	13%	31%
	2	15	42%	89%	2	10	31%	63%
	3	3	8%	97%	3	8	25%	88%
	4	1	3%	100%	4	2	6%	94%
	5				5	1	3%	97%
	6				6			
	7				7	1	3%	100%
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 15 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílu mezi létem a zimou.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

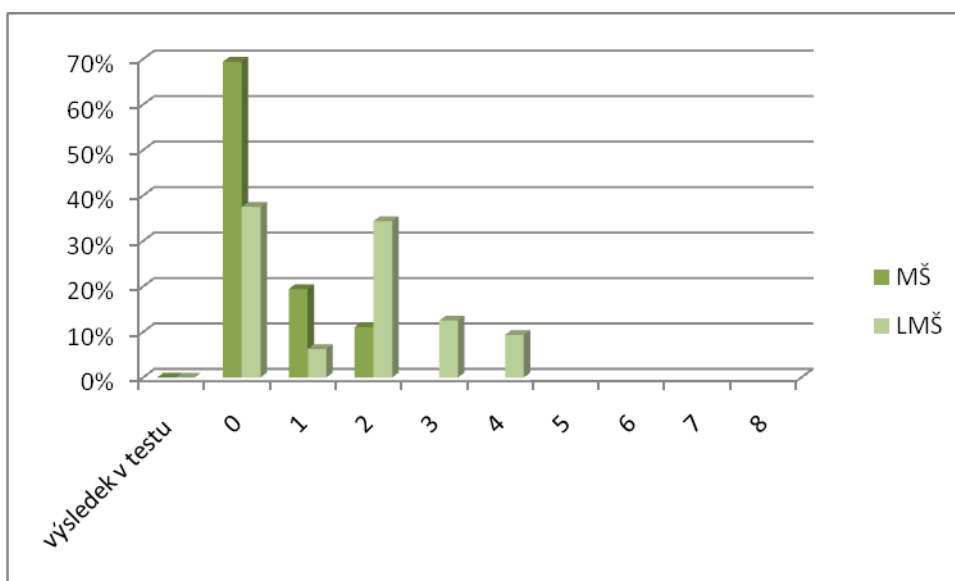
5.4.16 Jaký rozdíl je mezi jarem a podzimem?

V této otázce dosáhly děti z MŠ jen 31 % relativní četnosti správných odpovědí na rozdíl od 64 % relativní četnosti správných odpovědí dětí z LMŠ. Tuto otázku lépe zodpověděly děti z LMŠ. Podle přílohy č. 17, mezi dětmi tříletými byl nejmenší rozdíl v relativní četnosti správných odpovědí, který činil 9 % ve prospěch dětí z LMŠ. Naopak u dětí pětiletých byl největší rozdíl v relativní četnosti správných odpovědí, který byl 60 % ve prospěch dětí z LMŠ.

Tabulka č. 23 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi jarem a podzimem?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	25	69%	69%	0	12	38%	38%
	1	7	19%	89%	1	2	6%	44%
	2	4	11%	100%	2	11	34%	78%
	3				3	4	13%	91%
	4				4	3	9%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 16 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílů mezi jarem a podzimem.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

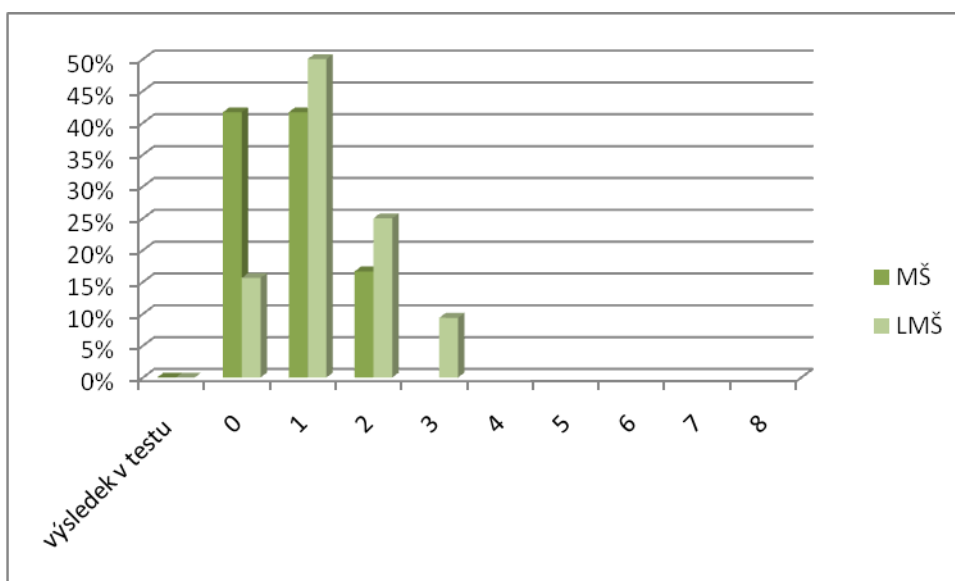
5.4.17 Proč člověk potřebuje les?

Tato tabulka nám ukazuje, že děti z MŠ mají jen 59 % relativní četnosti správných odpovědí, děti z LMŠ mají 84 % relativní četnosti správných odpovědí. Podle přílohy č. 18, můžeme sledovat rozdíl v odpovědích dětí. Děti tři, čtyř a pětileté z LMŠ dosáhly lepšího výsledku než děti stejné věkové kategorie z MŠ. Šestileté děti z MŠ byly úspěšnější v relativní četnosti správných odpovědí o 8 % oproti dětem z LMŠ.

Tabulka č. 24 Porovnání odpovědí na otázku: Proč člověk potřebuje les?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	15	42%	42%	0	5	16%	16%
	1	15	42%	83%	1	16	50%	66%
	2	6	17%	100%	2	8	25%	91%
	3				3	3	9%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 17. Porovnání relativní četnosti znalosti proč člověk potřebuje les.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

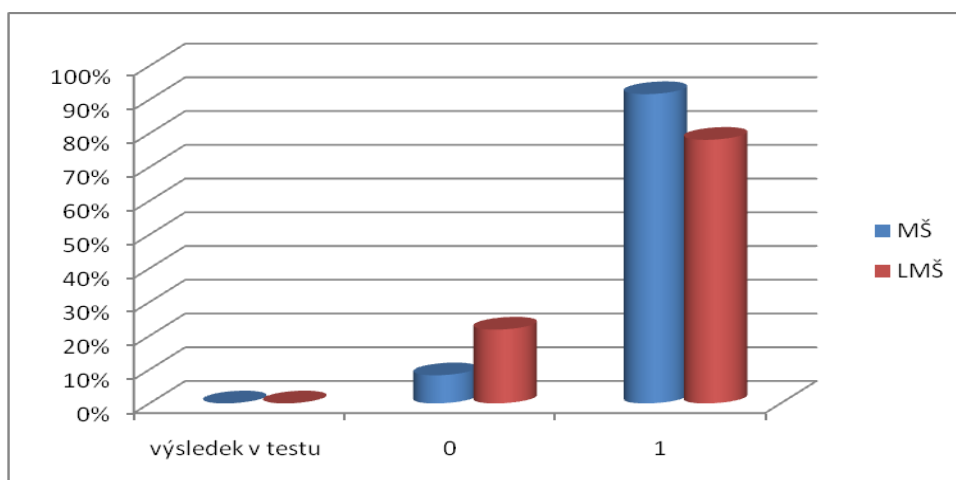
5.4.18 Poznej kaštan.

Z této tabulky vyplývá, že děti z MŠ měly 92 % relativní četnosti správných odpovědí a to je o 14 % více než odpověděly děti z LMŠ. Z přílohy č. 19 vyplývá, že tříleté děti z lesních mateřských škol měly 71 % relativní četnosti správných odpovědí, což je o 11 % více, než děti stejného věku z mateřských škol. Děti čtyřleté z mateřských škol měly o 28 % více relativní četnosti správných odpovědí než čtyřleté děti z lesních mateřských škol. Pětileté a šestileté děti měly 100 % relativní četnosti správných odpovědí.

Tabulka č. 25 Poznej kaštan.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	3	8%	8%	0	7	22%	22%
	1	33	92%	100%	1	25	78%	100%
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 18. Porovnání relativní četnosti poznávání kaštanu.

Graf ukazuje, že děti z mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z lesní mateřské školy.

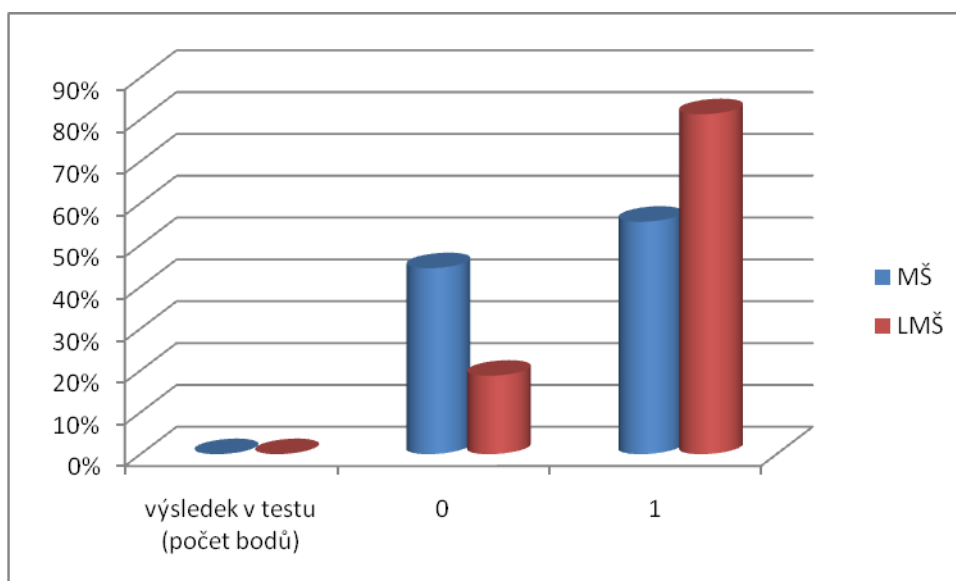
5.4.19 Poznej žalud.

Z této tabulky vyplývá, že děti z MŠ měly 56 % relativní četnosti správných odpovědí a to je o 25 % méně než opověděly děti z LMŠ. V poznávání žaludu měly tříleté, čtyřleté, pětileté a šestileté děti z lesní mateřské školy lepší relativní četnost správných odpovědí než děti z mateřských škol. U tříletých o 51 %, čtyřletých o 49 %, pětiletých o 76 % a u šestiletých o 30 % (Příloha č. 20)

Tabulka č. 26: Poznej žalud.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	16	44%	44%	0	6	19%	19%
	1	20	56%	100%	1	26	81%	100%
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 19. Porovnání relativní četnosti odpovědí na poznávání žaludu.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

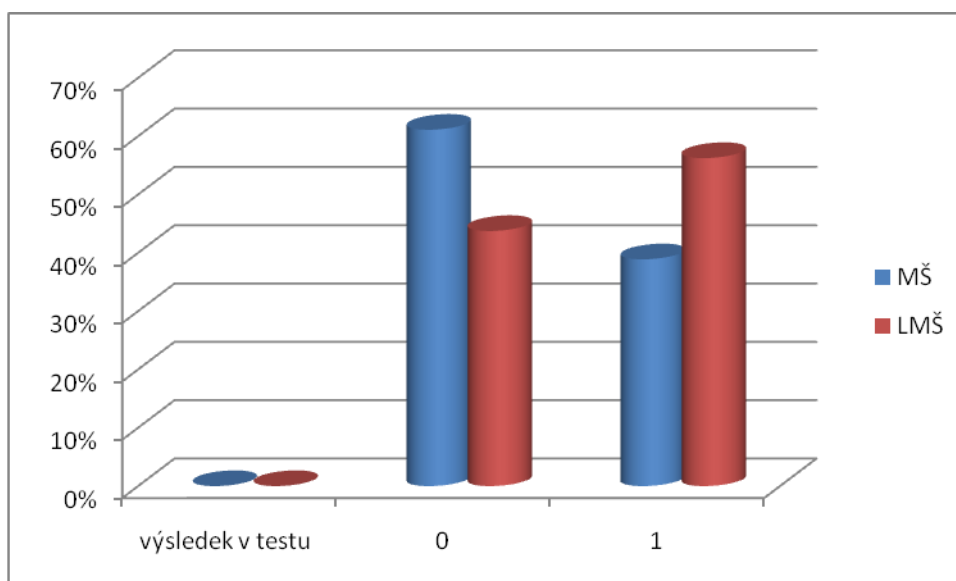
5.4.20 Poznej smrkovou šišku.

Z této tabulky vyplývá, že děti z MŠ měly 39 % relativní četnosti správných odpovědí a to je o 17 % méně než opověděly děti z LMŠ. V poznávání smrkové šišky měly tříleté, čtyřleté, pětileté a šestileté děti z lesní mateřské školy lepší relativní četnost správných odpovědí než děti z mateřských škol. U tříletých o 100 %, čtyřletých o 38 %, pětiletých o 19 % a u šestiletých o 42 % (Příloha č. 21).

Tabulka č. 27: Poznej smrkovou šišku.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	22	61%	61%	0	14	44%	44%
	1	14	39%	100%	1	18	56%	100%
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 20. Porovnání relativní četnosti odpovědí na poznávání smrkové šišky.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

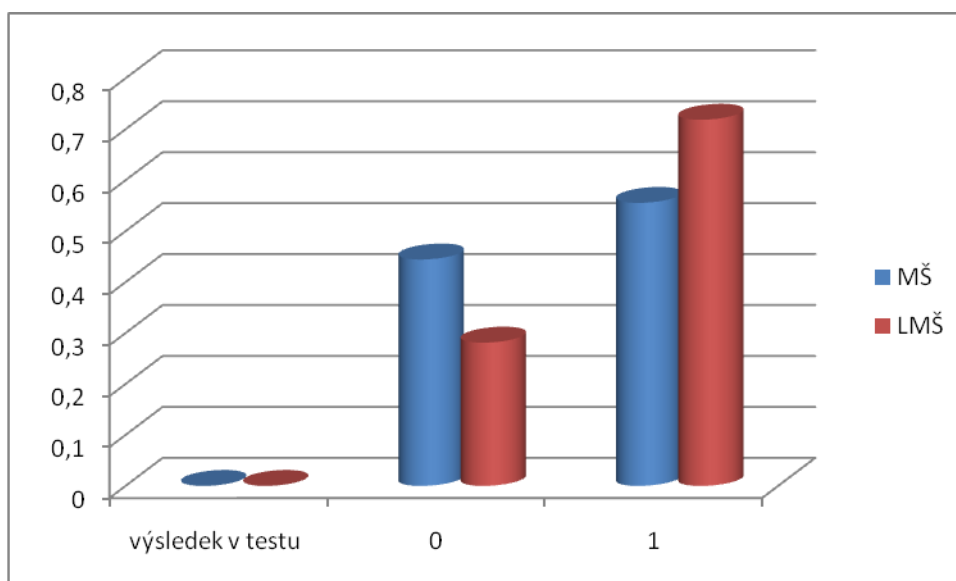
5.4.21 Poznej borovicovou šišku.

Z této tabulky vyplývá, že děti z MŠ měly 56 % relativní četnosti správných odpovědí a to je o 16 % méně než opověděly děti z LMŠ. V poznávání borovicové šišky měly tříleté, čtyřleté, pětileté a šestileté děti z lesní mateřské školy lepší relativní četnost správných odpovědí než děti z mateřských škol. U tříletých o 100 %, čtyřletých o 40 %, pětiletých o 13 % a u šestiletých o 37 % (Příloha č. 20).

Tabulka č. 28: Poznej borovicovou šišku.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tři až šest let	0	16	44%	44%	0	9	28%	28%
	1	20	56%	100%	1	23	72%	100%
	celkem	36	100%		celkem	32	100%	

Graf č. 21. Porovnání relativní četnosti na poznávání borové šišky.

Graf ukazuje, že děti z lesní mateřské školy měly větší relativní četnost správných odpovědí, než děti z mateřské školy.

5.5 Závěr výzkumného šetření

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že děti z LMŠ dosáhly v interview ze sedmnácti otázek patnáct lepších výsledků v relativní četnosti správných opovědí. V šesté otázce: „Vyjmenuj zeleninu.“ dosáhly děti z běžné mateřské školy lepšího výsledku ve výzkumném šetření, než děti z lesní mateřské školy. Ve druhé otázce: „Vyjmenuj domácí zvěř.“ získala MŠ i LMŠ 100 % relativní četnosti správných opovědí. Z přílohy č. 3 zjistíme, že je zde rozdíl v množství relativní četnosti v bodovém pásmu. MŠ se pohybuje 100 % v počtu odpovědí na otázku v pásmu od jednoho až do tří bodů. LMŠ má pohyb odpovědí v pásmu od jednoho do osmi bodů, z toho od jednoho do tří bodů 50 % a od pásma čtyři až osm bodů 50 %. Můžeme tedy říci, že děti z LMŠ odpovídaly lépe.

Z formulovaných problémů výzkumného šetření jsou pravdivé tyto výzkumné problémy: „Děti z lesní mateřské školy budou mít větší relativní četnost správných odpovědí při vyjmenovávání zvěře žijící v lese, než děti z běžné mateřské školy.“

„Děti z lesní mateřské školy budou mít větší relativní četnost správných odpovědí při vyjmenovávání rozdílů mezi, lesem a městem, než děti z běžné mateřské školy.“

Problém výzkumného šetření „Děti z běžné mateřské školy budou mít větší relativní četnost správných odpovědí při vyjmenovávání ovoce, než děti z lesní mateřské školy.“ se po provedení výzkumného šetření ukázal jako nepravdivý.

V poznávání přírodnin si lépe vedly děti z LMS, kdy dosáhly lepší relativní četnosti při poznávání žaludu, smrkové šišky a borovicové šišky. V poznávání kaštanu byly lepší děti z běžné mateřské školy.

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že děti z lesních mateřských škol, dosáhly lepších výsledků v odpovědích v interview i v poznávání přírodnin. Můžeme konstatovat, že výuka v lesní mateřské škole ovlivnila elementární vědomosti předškolních dětí z environmentální oblasti.

Z příloh dva až osmnáct jsme zjistili, že děti tříleté z LMS odpovídaly na sedmnáct otázek z interview v jedenácti případech podle relativní četnosti správných opovědí lépe, než děti z MŠ. Ty odpověděly podle relativní četnosti správných opovědí pouze šestkrát lépe než děti z LMS. Při poznávání měly lepší relativní četnost správných opovědí děti z MŠ pouze při poznávání kaštanu, žalud, smrkovou šišku a borovicovou šišku lépe poznávaly děti z LMS. Z výzkumného šetření vyplynulo, že tříleté děti z LMS mají větší elementární vědomosti z environmentální oblasti než stejně staré děti v MŠ.

Z příloh dva až osmnáct jsme zjistili, že děti čtyřleté z LMS odpovídaly v interview v patnácti případech lépe podle relativní četnosti správných odpovědí. Děti z MŠ opověděly lépe pouze dvakrát. Při poznávání přírodnin měly děti z LMS lepší relativní četnost správných opovědí na žalud, smrkovou šišku a borovicovou šišku. Z výzkumného šetření jsme zjistily, že čtyřleté děti z LMS mají větší elementární vědomosti z environmentální oblasti než stejně staré děti v MŠ.

Z příloh dva až osmnáct jsme stanovili, že děti pětileté z LMS měly v interview patnáct odpovědí relativní četnosti správných opovědí lepších než děti z MŠ. Při poznávání přírodnin měly děti z LMS lepší relativní četnost správných opovědí na kaštan, žalud, smrkovou šišku a borovicovou šišku. Z výzkumného šetření jsme zjistily, že pětileté děti z LMS mají větší elementární vědomosti z environmentální oblasti než stejně staré děti v MŠ.

V příloze dva až osmnáct jsme porovnáním zjistily že, šestileté děti z LMS odpovídaly v třinácti otázkách v interview lépe podle relativní četnosti správných

opovědí, než děti z MŠ, které měly čtyři otázky zodpovězeny lépe než děti z LMŠ podle relativní četnosti správných opovědí. Při poznávání přírodnin měly děti z LMŠ lepší relativní četnost správných opovědí na žalud, smrkovou šišku a borovicovou šišku. Z výzkumného šetření jsme určily, že šestileté děti z LMŠ mají větší elementární vědomosti z environmentální oblasti než stejně staré děti v MŠ.

6 ZÁVĚR

V teoretické části diplomové práce jsme se mohli seznámit s reformou preprimárního vzdělávání v České republice po roce 1989 z pohledu kurikulárního a společenského, kterou vyvolaly společenské změny v tomto roce. Neméně důležitý byl i náhled na dítě a dětství, které přímo ovlivňuje vývoj a směr preprimárního vzdělávání, stejně jako společenské změny v České republice, na základě kterých si pedagogové i rodiče dětí vyžádali změny v edukaci dětí předškolního věku. Požadavek byl vznesen i na přítomnost alternativních způsobů vzdělávání v předškolním institucionálním vzdělávání. Na různorodost vzdělávacích způsobů mělo vliv zahraniční alternativní vzdělávání pro předškolní věk. Některé druhy alternativního vzdělávání, které jsou upraveny a aplikovány v České republice, jsme si v této diplomové práci představili. Podrobněji je zde popsáno alternativní preprimární vzdělávání formou lesních mateřských škol. Seznámili jsme se s možností, jak založit lesní mateřskou školu, jaké podmínky jsou nutné pro její fungování. Věnovali jsme se financování a pedagogickému zajištění v těchto lesních mateřských školách. Cíle z teoretické části byly splněny.

Z výzkumného šetření jsme zjistily, že výuka v lesní mateřské škole ovlivnila elementární vědomosti předškolních dětí z environmentální oblasti. Dále jsme zjistili, že v porovnání věkových kategorií dětí ve věku tři, čtyři, pět a šest let, mají lepší elementární vědomosti děti z lesní mateřské školy. Dva ze tří problémů výzkumného šetření se potvrdily jako pravdivé, jeden byl nepravdivý. Splnili jsme cíl z praktické části diplomové práce.

V diplomové práci jsem se mohla seznámit s alternativním vzděláváním formou lesních mateřských škol, které bych mohla ve své praxi uplatnit. Pokud bych uvažovala o založení lesní mateřské školy, získala jsem dostatečné množství informací k rozhodování o tom, zda bych byla schopná zajistit základní kritéria pro vznik lesní mateřské školy.

Vědomosti z teoretické části a návštěvy v lesních mateřských školách při uskutečňování výzkumu jsou velmi podnětné pro moji další praxi učitelky mateřské školy.

Při uskutečňování výzkumu jsem zjistila, že děti z běžných mateřských škol při vyjmenovávání ovoce ve většině případů stavěly na první místa tropické plody, jako jsou pomeranč, mandarinka, banán, ananas a teprve pak jmenovaly jablko. Další typicky

české ovoce neuváděly. Děti z lesních mateřských škol ve většině opovědí jmenovaly jablko, hrušku, švestku a meruňku, teprve pak následovalo tropické ovoce. Zajímavé byly i odpovědi na otázku, kdy děti měly vyjmenovat domácí zvířata. Děti z běžné mateřské školy uváděly morče, křeček, papoušek a někdy pes, kočka. Děti z lesní mateřské školy uváděly pes, kočka, králík, ovce, koza a ve výjimečných případech morče, papoušek. Myslím si, že odpovědi dětí ovlivnil životní styl rodiny. Kdy rodiče dětí z lesních mateřských škol mají méně konzumní způsob života a vztah k přírodě se projevuje v jejich životním stylu a hodnotách těchto rodin.

SEZNAM ZKRATEK

Rámcově vzdělávací program pro předškolní vzdělávání	RVP PV
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	MŠMT
Environmentální vzdělávání a osvěta	EVVO
Lesní mateřská škola	LMŠ
Mateřská škola	MŠ
Školní vzdělávací program	ŠVP
Číslo	č.
Stránka	s.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BEČVÁŘOVÁ, Z., *Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-221-8
- BEČVÁŘOVÁ, Z., *Současná mateřská škola a její řízení*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-537-7
- BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika*. Praha:ASPI Publishing, s. r. o., 2004. ISBN 80-86395-96-0
- GAVORA, P., *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, ISBN 80-85931-79-6
- GRÜNDLER, E. C., SCHÄFER, N. *Dětská hřiště a zahrady v přírodním stylu*. Hradec Králové: Dukase s.r.o. 2010. ISBN 978-80-7212-523-4
- HELUS, Z., *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-628-5
- CHRÁSTKA, M., *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4
- JEŘÁBKOVÁ, B., *Mateřská škola jako životní prostor I*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1993. ISBN 80-210-0830 -x
- KOHÁK, E. *Zelená svato:zář*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 1998. ISBN 80-85850-63-X
- KOLLARIKOVÁ,Z., PUPALA. B. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 978-80-717-8585-9
- LACINOVÁ, I., HAVLOVÁ J., ŠRACHTOVÁ L., ŠROMOTOVÁ M. *Co dělají mateřské školy v Norsku pro zdravý vývoj dětí, aneb Nikdo není malý*. Kroměříž: Spirála, 1999. ISBN 80-901873-3-1
- MLČOCH, L., MACHONIN, P., SOJKA, M., *EKONOMICKÉ A SPOLEČENSKÉ ZMĚNY V ČESKÉ SPOLEČNOSTI PO ROCE 1989/alternativní pohled/*.Praha: Karolinum 2000. ISBN 80-246-0119-2
- PRŮCHA, J., *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178 -977-1
- PRŮCHA, J., *Alternativní školy*. Praha: Portál, 2006a. ISBN 80-7178-072-3
- PRŮCHA, J., *Srovnávací pedagogika*. Praha: Portál, 2006b. ISBN 80-7367-155-7
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J., *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-579-2

ZELINKOVÁ, O., *Pomoz mi, abych to dokázal*. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-071-5

VOŠAHLÍKOVÁ, T., *Ekoškolky a lesní mateřské školy*. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2010. ISBN 978-80-7212-537-1

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>
<http://bigbabiesclub.webnode.cz/cenik/>
[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFI2QEAN/\\$FILE/%28Lesni_materske_skoly_historie_a_soucasnost.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFI2QEAN/$FILE/%28Lesni_materske_skoly_historie_a_soucasnost.pdf)
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/3261/lesni-materska-skola---koreny.html/>.
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/ps/12799/pokusne-overovani-provozu-lesni-materske-skoly-lesnicek.html/>
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/28/alternativni-vzdelavani-v-materskych-skolach.html/>.
<http://www.jinou-cestou.cz/detsky-lesni-klub-cesticka/>
<http://lesnims.cz/lms-clen-alm/lesni-materska-skolka-sykorka>
<http://lesnims.cz/lesni-ms-v-c>
<http://lesnims.cz/node/2289>
<http://modrasova.sk/index.php/letn-klub-jadierko/cennk/>
http://www.dk-strom.uvadi.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=23&Itemid=57
<http://www.eduworld.sk/sk/materske-skoly-bez-strechy-a-stien-ziadny-nonsens!aid=155>
<http://www.jinou-cestou.cz/detsky-lesni-klub-cesticka/cenik/>
<http://www.mpsv.cz/cs/17410>
http://www.mpsv.cz/files/clanky/13503/zamer_zakona.pdf
http://www.msmt.cz/file/10806_1_1/
<http://www.msmt.cz/search.php?action=results&query=Vyhlášení+pokusného+ověřování+provozu+integrované+lesní+materšské+školy+Lesníček+při+Mateřské+škole+Semínko%2C+o>
<http://www.nadvorecku.cz/o-na/den-v-lesni-ms/>
<http://www.pernicek-lesni-klub.cz/cenik/>
http://www.rozhlas.cz/plus/svet/_zprava/1287087
http://www.rozhlas.cz/zpravy/evropa/_zprava/1303957
<http://www.sevceskyraj.cz/lesni-klub-skalacek-provoz-lk-skalacek>
<http://www.skolkavetvicka.cz/organizacni-podminky/>

<http://www.skolkavetvicka.cz/foto/foto-zazemi/foto-zazemi-maringotka/#mrg-jpg3>
http://www.stromik.cz/?page_id=11
<http://www.uplnezneni.cz/vyhlaska/14-2005-sb-o-predskolnim-vzdelavani/>
<http://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rlp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/umluva-o-pravech-ditete-42656/>
<http://www.vmechu.cz/cenik>
http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf
http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/knihovna-koncepci/bila-kniha/av_evaluace_bk.pdf
<http://www.waldkinder-sg.ch/contento/angebote/waldf%c3%9crkleine/kindergarten.aspx>
Kapucianová, <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/ps/12799/pokusne-overovani-provozu-lesni-materske-skoly-lesnicek.html/>
Smolíková. k. <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/28/alternativni-vzdelavani-v-materskych-skolach.html/>
Vošahlíková. t. <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/3261/lesni-materska-skola---koreny.html/>
Vošahlíková. t. <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/8633/lesni-materska-skola-legislativa.html/>
Vošahlíková. t. <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/p/6531/lesni-materska-skola-zazemi.html/>

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Ceník lesního klubu Cestička z okolí Brna	16
Tabulka č. 2 Ceník lesní mateřské školky Sýkorka z okolí Brna	16
Tabulka č. 3 Ceník Bigbabies klubu z okolí Českých Budějovic	17
Tabulka č. 4 Ceník LMŠ V Mechu z okolí Prahy	17
Tabulka č. 5 Ceník lesního klubu Perníček z okolí Pardubic	17
Tabulka č. 6 Ceník lesního klubu Skaláček z okolí Trutnova	17
Tabulka č. 7 Složení výzkumného vzorku	53
Tabulka č. 8 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj zvěř žijící v lese	53
Tabulka č. 9 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj domácí zvířata	54
Tabulka č. 10 Porovnání odpovědí na otázku: Který pták odlétá do teplých krajín	55
Tabulka č. 11 Porovnání odpovědí na otázku: Které zvíře má zimní spánek?	56
Tabulka č. 12 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj ovoce.....	57
Tabulka č. 13 Porovnání odpovědí na otázku: Vyjmenuj zeleninu.....	58
Tabulka č. 14 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi lesem a městem? ...	59
Tabulka č. 15 Porovnání odpovědí na otázku: Jaké znáš počasí?	60
Tabulka č. 16 Porovnání odpovědí na otázku: Jak se chráníš proti slunci	61
Tabulka č. 17 Porovnání odpovědí na otázku: Jak se chráníš proti mrazu?	62
Tabulka č. 18 Porovnání odpovědí na otázku: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?	63
Tabulka č. 19 Porovnání odpovědí na otázku: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese?	64
Tabulka č. 20 Porovnání odpovědí na otázku: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny na vesnici?	65
Tabulka č. 21 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem a jehličnatým stromem?	66
Tabulka č. 22 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?	67
Tabulka č. 23 Porovnání odpovědí na otázku: Jaký je rozdíl mezi jarem a podzimem? ..	68
Tabulka č. 24 Porovnání odpovědí na otázku: Proč člověk potřebuje les?	69
Tabulka č. 25 Poznej kaštan	70
Tabulka č. 26 Poznej žalud	71

Tabulka č. 27 Poznej smrkovou šišku	72
Tabulka č. 28 Poznej borovicovou šišku	73

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Porovnání relativní četnosti znalosti lesní zvěře.....	54
Graf č. 2 Porovnání relativní četnosti znalosti domácích zvířat.....	55
Graf č. 3 Porovnání relativní četnosti znalosti ptáků odlétajících do teplých krajin.....	56
Graf č. 4 Porovnání relativní četnosti znalosti zvířat, která mají zimní spánek	57
Graf č. 5 Porovnání relativní četnosti znalosti ovoce.....	58
Graf č. 6 Porovnání relativní četnosti znalosti zeleniny.....	59
Graf č. 7 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílu mezi lesem a městem	60
Graf č. 8 Porovnání relativní četnosti znalosti druhu počasí	61
Graf č. 9 Porovnání relativní četnosti znalosti, jak se děti chrání proti slunci.....	62
Graf č. 10 Porovnání relativní četnosti znalosti, jak se děti chrání proti mrazu.....	63
Graf č. 11 Porovnání relativní četnosti znalosti, kam dají děti sáček od svačiny ve městě	64
Graf č. 12 Porovnání relativní četnosti znalosti, kam dají děti papír od svačiny v lese.....	65
Graf č. 13 Porovnání relativní četnosti znalosti, kam dají děti papír od svačiny na vesnici	66
Graf č. 14 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílu mezi stromem jehličnatým a stromem ovocným	67
Graf č. 15 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílu mezi létem a zimou	68
Graf č. 16 Porovnání relativní četnosti znalosti rozdílu mezi jarem a podzimem	69
Graf č. 17 Porovnání relativní četnosti znalosti proč člověk potřebuje les	70
Graf č. 18 Porovnání relativní četnosti odpovědí na poznávání kaštan.....	71
Graf č. 19 Porovnání relativní četnosti odpovědí na poznávání žalud.....	72
Graf č. 20 Porovnání relativní četnosti odpovědí na poznávání smrkové šišky.....	73
Graf č. 21 Porovnání relativní četnosti na poznávání borové šišky.....	74

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Otázky pro interview.....	89
Příloha č. 2 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj zvěř žijící v lese	90
Příloha č. 3 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj domácí zvířata	91
Příloha č. 4 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Který pták odlétá do teplých krajin?.....	92
Příloha č. 5 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Které zvíře má zimní spánek?	93
Příloha č. 6: Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj ovoce	94
Příloha č. 7 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj zeleninu	95
Příloha č. 8 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký je rozdíl mezi lesem a městem?	96
Příloha č. 9 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaké znáš počasí?	97
Příloha č. 10 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jak se chráníš proti slunci?	98
Příloha č. 11 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jak se chráníš proti mrazu?	99
Příloha č. 12 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?	100
Příloha č. 13 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese?	101
Příloha č. 14 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v na vesnici?	102
Příloha č. 15 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem a jehličnatým stromem?	103

Příloha č. 16 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?	104
Příloha č. 17 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký rozdíl je mezi jarem a podzimem?	105
Příloha č. 18 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Proč člověk potřebuje les?	106
Příloha č. 19 Poznej kaštan.....	107
Příloha č. 20 Poznej žalud.....	108
Příloha č. 21 Poznej smrkovou šišku.....	109
Příloha č. 22 Poznej borovicovou šišku.....	110
Příloha č. 23 Zázemí dětské Lesní školky Větvička.....	111
Příloha č. 24 Zázemí Lesního klubu Sýkorka.....	112
Příloha č. 25 Ukázka činností dětí v Lesním klubu Sýkorka.....	114

Příloha č. 1 Otázky pro interview.

otázka č.	interview - otázky
1	Vyjmenuj zvěř žijící v lese.
2	Vyjmenuj domácí zvířata.
3	Který pták odlétá do teplých krajin?
4	Které zvíře má zimní spánek?
5	Vyjmenuj ovoce.
6	Vyjmenuj zeleninu.
7	Jaký je rozdíl mezi lesem a městem?
8	Jaké znáš počasí?
9	Jak se chráníš proti slunci?
10	Jak se chráníš proti mrazu?
11	Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?
12	Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese?
13	Kam dáš sáček nebo papír od svačiny na vesnici?
14	Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem a jehličnatým stromem?
15	Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?
16	Jaký rozdíl je mezi jarem a podzimem?
17	Proč člověk potřebuje les?

Příloha č. 2 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:
Vyjmenuj zvěř žijící v lese.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	2	40%	40%	0			
	1	1	20%	60%	1			
	2	2	40%	100%	2	1	14%	14%
	3				3	1	14%	29%
	4				4	4	57%	86%
	5				5			
	6				6	1	14%	100%
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0				0	1	9%	9%
	1	3	50%	50%	1			
	2	2	33%	83%	2	2	18%	27%
	3	1	17%	100%	3	2	18%	45%
	4				4	2	18%	63%
	5				5	1	9%	72%
	6				6	3	28%	100%
	7				7			
	8				8			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0				0			
	1	2	12%	12%	1			
	2	3	18%	29%	2			
	3	4	24%	53%	3	2	22%	22%
	4	8	47%	100%	4	4	44%	67%
	5				5	1	11%	78%
	6				6	1	11%	89%
	7				7	1	11%	100%
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1				1			
	2				2	1	20%	20%
	3	2	25%	25%	3			
	4	3	38%	63%	4			
	5	2	25%	88%	5			
	6	1	13%	100%	6	1	20%	40%
	7				7	2	40%	80%
	8				8	1	20%	100%
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 3 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:
Vyjmenuj domácí zvířata.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0				0			
	1	2	40%	40%	1	2	29%	29%
	2	3	60%	100%	2			
	3				3	3	43%	71%
	4				4	1	14%	86%
	5				5			
	6				6	1	14%	100%
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0				0			
	1	3	50%	50%	1			
	2	2	33%	83%	2	2	18%	18%
	3	1	17%	100%	3	2	18%	36%
	4				4	4	36%	72%
	5				5	1	9%	81%
	6				6	1	9%	91%
	7				7			
	8				8	1	9%	100%
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0				0			
	1	1	6%	6%	1			
	2	3	18%	24%	2			
	3	4	24%	47%	3	2	22%	22%
	4	6	35%	82%	4	1	11%	33%
	5	3	18%	100%	5	3	33%	67%
	6				6	1	11%	78%
	7				7	2	22%	100%
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0	1	20%	0,20
	1				1			
	2	2	25%	25%	2			
	3	2	25%	50%	3	1	20%	40%
	4	1	13%	63%	4	1	20%	60%
	5	1	13%	75%	5	1	20%	80%
	6	1	13%	88%	6			
	7				7	1	20%	100%
	8	1	13%	100%	8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 4 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Který pták odlétá do teplých krajín?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	5	100%	100%	0	6	86%	86%
	1				1	1	14%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	6	100 %	100 %	0	6	55%	55%
	1				1	4	36%	91%
	2				2	1	9%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	12	71%	71%	0	3	33%	33%
	1	4	24%	94%	1	5	56%	89%
	2	1	6%	100%	2	1	11%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	3	38%		0			
	1	1	13%		1	4	80%	80%
	2	4	50%		2	1	20%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
Celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 5 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Které zvíře má zimní spánek?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	5	100%	100%	0	4	57%	57%
	1				1	3	43%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	4	67%	67%	0	4	36%	36%
	1	2	33%	100%	1	4	36%	72%
	2				2			
	3				3	3	27%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	10	59%	59%	0	2	22%	22%
	1	6	35%	94%	1	4	44%	66%
	2	1	6%	100%	2	3	33%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	3	38%	38%	0			
	1	4	50%	88%	1	4	80%	
	2	1	13%	100%	2			
	3				3	1	20%	
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 6 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Vyjmenuj ovoce.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
třítiletí	0				0			
	1				1			
	2	2	40%	40%	2	2	29%	29%
	3	3	60%	100%	3	1	14%	43%
	4				4	4	57%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	1	17%	17%	0			
	1				1			
	2	2	33%	50%	2			
	3				3	5	45%	45%
	4	3	50%	100%	4	2	18%	64%
	5				5	2	18%	82%
	6				6	1	9%	91%
	7				7	1	9%	100%
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0				0			
	1				1			
	2	3	18%	18%	2	3	33%	33%
	3	3	18%	35%	3	2	22%	56%
	4	4	24%	59%	4	1	11%	67%
	5	3	18%	76%	5	1	11%	78%
	6	4	24%	100%	6	1	11%	89%
	7				7			
	8				8	1	11%	100%
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1				1			
	2	1	13%	13%	2			
	3	2	25%	38%	3			
	4	1	13%	50%	4			
	5	2	25%	75%	5	1	20%	20%
	6	1	13%	88%	6	3	60%	80%
	7	1	13%	100%	7	1	20%	100%
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 7 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Vyjmenuj zeleninu.

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0				0	2	29%	29%
	1	2	40%	40%	1	3	43%	71%
	2	2	40%	80%	2	2	29%	100%
	3	1	20%	100%	3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	1	17%	17%	0	1	9%	9%
	1	1	17%	34%	1	2	18%	27%
	2	1	17%	51%	2	3	27%	55%
	3	2	32%	83%	3	4	36%	91%
	4	1	17%	100%	4	1	9%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	1	6%	6%	0			
	1				1	1	11%	11%
	2	3	18%	24%	2	2	22%	33%
	3	4	24%	47%	3	4	44%	78%
	4	4	24%	71%	4	2	22%	100%
	5	2	12%	82%	5			
	6	3	18%	100%	6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	1	13%	13%	0			
	1				1	1	20%	20%
	2	1	13%	25%	2			
	3	5	63%	88%	3	1	20%	40%
	4	1	13%	100%	4	1	20%	60%
	5				5	1	20%	80%
	6				6	1	20%	100%
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 8 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký je rozdíl mezi lesem a městem?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	4	80%	80%	0	1	14%	14%
	1				1	1	14%	29%
	2	1	20%	100%	2	5	71%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0				0			
	1	1	17%	17%	1	1	9%	9%
	2	2	33%	50%	1	4	36%	45%
	3	1	17%	67%	1	4	36%	82%
	4	2	33%	100%	1	1	9%	91%
	5				1	1	9%	100%
	6				1			
	7				1			
	8				1			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	3	18%	18%	0			
	1	7	41%	59%	1	1	11%	11%
	2	5	29%	88%	2	3	33%	44%
	3	1	6%	94%	3	1	11%	56%
	4	1	6%	100%	4	3	33%	89%
	5				5	1	11%	100%
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1	1	13%	13%	1			
	2	3	38%	50%	2			
	3	2	25%	75%	3			
	4	2	25%	100%	4			
	5				5	3	60%	60%
	6				6	2	40%	100%
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 9 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaké znáš počasí?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0		0%	0%	0		0%	0%
	1		0%	0%	1	1	14%	14%
	2	3	60%	60%	2	4	57%	71%
	3	2	40%	100%	3	2	29%	100%
	4		0%	100%	4		0%	100%
	5		0%	100%	5		0%	100%
	6		0%	100%	6		0%	100%
	7		0%	100%	7		0%	100%
	8		0%	100%	8		0%	100%
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	2	33%	33%	0			
	1		0%	33%	1	2	18%	18%
	2	3	50%	83%	2	2	18%	36%
	3	1	17%	100%	3	5	45%	82%
	4				4	1	9%	91%
	5				5	1	9%	100%
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	2	12%	12%	0			
	1				1			
	2	4	24%	24%	2			
	3	6	35%	59%	3			
	4	4	24%	82%	4	6	67%	67%
	5	1	6%	88%	5	2	22%	89%
	6				6			
	7				7	1	11%	100%
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1				1			
	2				2			
	3	1	13%	13%	3			
	4	3	38%	50%	4	3	60%	60%
	5	2	25%	75%	5	1	20%	80%
	6	2	25%	100%	6			
	7				7			
	8				8	1	20%	20%
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 10 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jak se chráníš proti slunci?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
třiletí	0	1	20%	20%	0	3	43%	43%
	1	1	20%	40%	1	4	57%	100%
	2	3	60%	100%	2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	4	67%	67%	0	2	18%	18%
	1	1	17%	83%	1	3	27%	45%
	2	1	17%	100%	2	4	36%	82%
	3				3	2	18%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	1	6%	6%	0			
	1	9	53%	59%	1	1	11%	11%
	2	6	35%	94%	2	3	33%	44%
	3	1	6%	100%	3	5	56%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1	1	13%	13%	1	3	60%	60%
	2	6	75%	88%	2	1	20%	80%
	3	1	13%	100%	3	1	20%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 11 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jak se chráníš proti mrazu?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0				0			
	1				1			
	2				2	2	29%	29%
	3	3	60%	60%	3	3	43%	71%
	4	1	20%	80%	4	1	14%	86%
	5	1	20%	100%	5			
	6				6	1	14%	100%
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0				0	1	9%	9%
	1				1			
	2				2	1	9%	18%
	3	1	17%	17%	3	2	18%	36%
	4	2	33%	50%	4	6	55%	91%
	5	3	50%	100%	5	1	9%	100%
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	2	12%	12%	0			
	1				1			
	2	1	6%	18%	2			
	3	1	6%	24%	3			
	4	3	18%	41%	4			
	5	6	35%	76%	5	5	56%	56%
	6	3	18%	94%	6	3	33%	89%
	7	1	6%	100%	7	1	11%	100%
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1				1			
	2				2			
	3				3			
	4	1	13%	13%	4	1	20%	20%
	5		0%	13%	5	1	20%	40%
	6	5	63%	75%	6	2	40%	80%
	7	2	25%	100%	7	1	20%	100%
	8				8			
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 12 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0				0		0%	0%
	1	4	80%	80%	1	6	86%	86%
	2	1	20%	100%	2	1	14%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	2	33%	33%	0	1	9%	9%
	1	4	67%	100%	1	5	45%	55%
	2				2	5	45%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0				0			
	1	8	47%	47%	1	5	56%	56%
	2	9	53%	100%	2	4	44%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1	4	50%	50%	1	1	20%	20%
	2	3	38%	88%	2	3	60%	80%
	3	1	13%	100%	3	1	20%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 13 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
třiletí	0	3	60%	60%	0	1	14%	14%
	1	2	40%	100%	1	1	14%	29%
	2				2	5	71%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	4	67%	67%	0	1	9%	9%
	1	2	33%	100%	1	7	64%	73%
	2				2	1	9%	82%
	3				3	2	18%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	7	41%	41%	0	1	11%	11%
	1	9	53%	94%	1	6	67%	78%
	2	1	6%	100%	2	2	22%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1	7	88%	88%	1	3	60%	60%
	2	1	13%	100%	2	2	40%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 14 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v na vesnici?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
třiletí	0	1	20%	20%	0	3	43%	43%
	1	3	60%	80%	1	4	57%	100%
	2	1	20%	100%	2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	3	50%	50%	0	1	9%	9%
	1	3	50%	100%	1	9	82%	91%
	2				2	1	9%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	3	18%	18%	0	3	33%	33%
	1	12	71%	88%	1	5	56%	89%
	2	2	12%	100%	2	1	11%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	1	13%	13%	0	2	40%	40%
	1	4	50%	63%	1	3	60%	100%
	2	3	38%	100%	2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 15 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem a jehličnatým stromem?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	2	40%	40%	0	4	57%	57%
	1	3	60%	100%	1	3	43%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	relativní četnost
čtyřletí	0	2	33%	33%	0			
	1	3	50%	83%	1	4	36%	36%
	2	1	17%	100%	2	5	45%	82%
	3				3	1	9%	91%
	4				4	1	9%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská školka celkem 17 dětí				Lesní mateřská školka celkem 9 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	5	29%	29%	0		0%	0%
	1	4	24%	53%	1	7	78%	78%
	2	8	47%	100%	2	2	22%	100%
	3							
	4							
	5							
	6							
	7							
	8							
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská školka celkem 8 dětí				Lesní mateřská školka celkem 5 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1	2	25%	25%	1			
	2	4	50%	75%	2	1	20%	20%
	3	1	13%	88%	3	3	60%	80%
	4	1	13%	100%	4	1	20%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 16 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	3	60%	60%	0	4	57%	57%
	1				1	3	43%	100%
	2	2	40%	100%	2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	3	50%	50%	0	2	18%	18%
	1				1			
	2	3	50%	100%	2	5	45%	64%
	3				3	4	36%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	1	6%	6%	0			
	1	7	41%	47%	1	1	11%	11%
	2	8	47%	94%	2	5	56%	67%
	3	1	6%	100%	3	1	11%	78%
	4				4			
	5				5	1	11%	89%
	6				6			
	7				7	1	11%	100%
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	2	25%	25%	0			
	1	1	13%	38%	1			
	2	2	25%	63%	2			
	3	2	25%	88%	3	3	60%	60%
	4	1	13%	100%	4	2	40%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 17 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Jaký rozdíl je mezi jarem a podzimem?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
třiletí	0	4	80%	80%	0	5	71%	71%
	1	1	20%	100%	1	2	29%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřiletí	0	5	83%	83%	0	6	55%	55%
	1	1	17%	100%	1			
	2				2	5	45%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	12	71%	71%	0	1	11%	11%
	1	5	29%	100%	1			
	2				2	6	67%	78%
	3				3	2	22%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	4	50%	50%	0			
	1				1			
	2	4	50%	100%	2			
	3				3	2	40%	40%
	4				4	3	60%	100%
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 18 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce:

Proč člověk potřebuje les?

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	2	40%	40%	0	2	29%	29%
	1	3	60%	100%	1	3	43%	71%
	2				2	2	29%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	5	83%	83%	0			
	1	1	17%	100%	1	7	64%	64%
	2				2	1	9%	73%
	3				3	3	27%	100%
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	7	41%	41%	0	2	22%	22%
	1	7	41%	82%	1	4	44%	67%
	2	3	18%	100%	2	3	33%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 36 dětí				Lesní mateřská škola celkem 32 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	1	13%	13%	0	1	20%	20%
	1	4	50%	63%	1	2	40%	60%
	2	3	38%	100%	2	2	40%	100%
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 19 Poznej kaštan.

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	2	40%	40%	0	2	29%	29%
	1	3	60%	100%	1	5	71%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 6 dětí				Lesní mateřská škola celkem 11 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	1	17%	17%	0	5	45%	45%
	1	5	83%	100%	1	6	55%	100%
	2				1			
	3				1			
	4				1			
	5				1			
	6				1			
	7				1			
	8				1			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 17 dětí				Lesní mateřská škola celkem 9 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0				0			
	1	17	100%	100%	1	9	100%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 8 dětí				Lesní mateřská škola celkem 5 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0				0			
	1	8	100%	100%	1	5	100%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 20 Poznej žalud.

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	4	80%	80%	0	2	29%	29%
	1	1	20%	100%	1	5	71%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 6 dětí				Lesní mateřská škola celkem 11 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	4	67%	67%	0	2	18%	18%
	1	2	33%	100%	1	9	82%	100%
	2				1			
	3				1			
	4				1			
	5				1			
	6				1			
	7				1			
	8				1			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 17 dětí				Lesní mateřská škola celkem 9 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	4	24%	24%	0	1	11%	11%
	1	13	76%	100%	1	8	89%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 8 dětí				Lesní mateřská škola celkem 5 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	4	50%	50%	0	1	20%	20%
	1	4	50%	100%	1	4	80%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	8	100%		celkem	5	100%		

Příloha č. 21 Poznej smrkovou šišku.

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	5	100%	100%	0	6	86%	86%
	1				1	1	14%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	5	100%		celkem	7	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	5	83%	83%	0	5	45%	45%
	1	1	17%	100%	1	6	55%	100%
	2				1			
	3				1			
	4				1			
	5				1			
	6				1			
	7				1			
	8				1			
celkem	6	100%		celkem	11	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	7	41%	41%	0	2	22%	22%
	1	10	59%	100%	1	7	78%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
celkem	17	100%		celkem	9	100%		

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v tes-tu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	5	63%	63%	0	1	20%	20%
	1	3	38%	100%	1	4	80%	100%
	2		0%	100%	2		0%	100%
	3		0%	100%	3		0%	100%
	4		0%	100%	4		0%	100%
	5		0%	100%	5		0%	100%
	6		0%	100%	6		0%	100%
	7		0%	100%	7		0%	100%
	8		0%	100%	8		0%	100%
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 22 Poznej borovicovou šišku.

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
tříletí	0	5	100%	100%	0	5	71%	71%
	1				1	2	29%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	5	100%		celkem	7	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
čtyřletí	0	4	67%	67%	0	3	27%	27%
	1	2	33%	100%	1	8	73%	100%
	2				1			
	3				1			
	4				1			
	5				1			
	6				1			
	7				1			
	8				1			
	celkem	6	100%		celkem	11	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
pětiletí	0	4	24%	24%	0	1	11%	11%
	1	13	76%	100%	1	8	89%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	17	100%		celkem	9	100%	

Věk	Mateřská škola celkem 5 dětí				Lesní mateřská škola celkem 7 dětí			
	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost	výsledek v testu (počet bodů)	žáci, kteří dosáhli	relativní četnost	kumulativní relativní četnost
šestiletí	0	3	38%	38%	0			
	1	5	63%	100%	1	5	100%	100%
	2				2			
	3				3			
	4				4			
	5				5			
	6				6			
	7				7			
	8				8			
	celkem	8	100%		celkem	5	100%	

Příloha č. 23 Zázemí dětské Lesní školky Větvička.

Maringotka

Uvnitř jurty

Jurta

Příloha č. 24 Zázemí Lesního klubu Sýkorka.

Děti (a Morana) před maringotkou.

Nové pískoviště, šterkoviště a stezka z kůlů na prolézání.

Vnitřní prostor maringotky

Děti na verandě, vpravo vstup do maringotky.

Odpolední odpočinek v chatce.

Přední část chatky, kde se nachází kuchyně.

Příloha č. 25 Ukázka činností dětí v Lesním klubu Sýkorka

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Blanka Fajkusová
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	PhDr. Vlasta Hrdličková Ph.D
Rok obhajoby:	2014

Název práce	Alternativní preprimární vzdělávání formou lesních mateřských škol
Název v angličtině:	Alternative pre-primary education in the form of forest kindergartens
Anotace práce:	Diplomová práce se zabývá tematikou lesních mateřských škol, která je dnes aktuální z důvodu dlouhodobého nedostatku míst pro děti v mateřských školách. Cílem diplomové práce je seznámit se s reformou preprimárního vzdělávání, která nastala po roce 1989, seznámit se s historií a současností kurikula pro preprimární vzdělávání. Dalším z cílů je obeznámit se s některými alternativními preprimárními druhy vzdělávání v České republice do roku 2014 a seznámit se s podmínkami pro předškolní vzdělávání v lesních mateřských školách, které vznikly v České republice.
Klíčová slova:	reforma preprimárního vzdělávání na počátku 21. století, alternativní preprimární vzdělávání, lesní mateřská škola, možnosti vzniku lesních mateřských škol v České republice, materiální podmínky, výzkumné šetření
Anotace v angličtině:	This thesis deals with the theme of forest kindergartens, which is still relevant today because of the prolonged lack of places for children in nursery schools. The aim of the thesis is to study the reform of pre-primary education, which occurred after 1989, to become familiar with the history and the present curriculum for pre-primary education. Another goal is to familiarize yourself with some alternative types of pre-primary education in the Czech Republic in 2014 and become familiar with the conditions for pre-school education in forest kindergartens, which originated in the Czech Republic.
Klíčová slova v angličtině:	reform of pre-primary education in the early 21st century, alternative pre-primary education, forest kindergarten, the possibility of forest kindergartens in the Czech Republic,

	material conditions, research investigation
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 Otázky pro interview</p> <p>Příloha č. 2 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj zvěř žijící v lese</p> <p>Příloha č. 3 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj domácí zvířata</p> <p>Příloha č. 4 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Který pták odlétá do teplých krajin?</p> <p>Příloha č. 5 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Které zvíře má zimní spánek?</p> <p>Příloha č. 6: Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj ovoce</p> <p>Příloha č. 7 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Vyjmenuj zeleninu</p> <p>Příloha č. 8 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký je rozdíl mezi lesem a městem?</p> <p>Příloha č. 9 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaké znáš počasí?</p> <p>Příloha č. 10 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jak se chráníš proti slunci?</p> <p>Příloha č. 11 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce : Jak se chráníš proti mrazu?</p> <p>Příloha č. 12 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny ve městě?</p> <p>Příloha č. 13 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v lese?</p> <p>Příloha č. 14 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Kam dáš sáček nebo papír od svačiny v na vesnici?</p> <p>Příloha č. 15 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký je rozdíl mezi ovocným stromem</p>

	<p>a jehličnatým stromem?</p> <p>Příloha č. 16 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký je rozdíl mezi létem a zimou?</p> <p>Příloha č. 17 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Jaký rozdíl je mezi jarem a podzimem?</p> <p>Příloha č. 18 Výsledky výzkumného šetření k věkovým kategoriím dětí k otázce: Proč člověk potřebuje les?</p> <p>Příloha č. 19 Poznej kaštan</p> <p>Příloha č. 20 Poznej žalud</p> <p>Příloha č. 21 Poznej smrkovou šišku</p> <p>Příloha č. 22 Poznej borovicovou šišku</p> <p>Příloha č. 23 Zázemí dětské Lesní školky Větvička</p> <p>Příloha č. 24 Zázemí Lesního klubu Sýkorka</p> <p>Příloha č. 25 Ukázka činností dětí v Lesním klubu Sýkorka</p>
Rozsah práce:	117 stran
Jazyk práce:	Český jazyk